

**UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
EVANGELICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA**

**Pokrytí potřeb osob po opuštění ústavní
výchovy, dle teorie Pesso Boyden
psychomotorické terapie**

Bakalářská práce

Jan Šoltys

Katedra: Pastorační a sociální práce

Vedoucí práce: PhDr. Hana Pazlarová PhD

Studijní program: Pastorační a sociální práce

Studijní obor: Sociální práce

Praha 2017

Prohlašuji, že jsem tuto písemnou bakalářskou práci s názvem „Pokrytí potřeb osob po opouštění ústavní výchovy, dle teorie Pesso Boyden psychomotorické terapie.“ napsal samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů.

Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna veřejnosti ke studijním účelům.

V Praze dne 08.12.2017

Jan Šoltys

Bibliografická citace

Pokrytí potřeb osob po opouštění ústavní výchovy, dle teorie Pesso Boyden psychomotorické terapie.: Bakalářská práce / Jan Šoltys; vedoucí práce: PhDr. Hana Pazlarová PhD. Praha, 2017 – 74 stran

ANOTACE

Bakalářská práce na téma „Pokrytí potřeb osob po opuštění ústavní výchovy, dle teorie Pessa Boyden psychomotorické terapie“ má za cíl zjistit, zda jsou potřeby specifikované dle této teorie naplněny u osob po opuštění ústavní výchovy. Hodnotí jednotlivě každou jednu potřeb pomocí otázek položených dané cílové skupině.

Teoretická část se zabývá teorií dle Pessa a Boyden. Poukazuje na způsob vývoje, kterým vznikla a z kterého se vyvíjela. Věnuje se základnímu pojmu lidské potřeby a následně pojmům potřeb dle této teorie. Následně se zaměřuje na cílovou skupinu mládeže opouštějící ústavní výchovu.

V praktické části pomocí strukturovaného dotazníku odhaluje rozsah a míru naplnění jednotlivých lidských potřeb, dle již zmíněné teorie. Cílem mé práce je: Zjistit, zda jsou naplněny potřeby vyplývající z teorie Pessa Boyden psychomotorické terapie u osob, které opustili ústavní výchovu. Vyhodnocení neobjevilo žádné razantní nedostatky, ovšem vzešla z něj doporučení. Závěr práce ukázal, že tuto teorii lze využít k posouzení naplnění jednotlivých potřeb a zároveň, že žádná z potřeb není absolutně uspokojena a naplněna.

Klíčová slova

Ústavní výchova, ústavní zařízení, attachement, Pessa, Boyden, potřeba, lidská potřeba.

ANNOTATION

The bachelor work on "Covering the needs of people after leaving institutional care according to the theory Pessó Boyden psychomotor therapy" aims to determine whether the needs specified in this theory are fulfilled in people after leaving institutional care. Each one of the needs is evaluated individually by asking questions to certain target groups.

The theoretical part deals with the theory of Pessó and Boyden. It points out the way in which it came about and what it comes from. It deals with the basic concept of human needs and consequently with the concepts of needs according to this theory. Furthermore, it will focus on the target group of youth leaving institutional education.

In the practical part, using a structured questionnaire, it reveals the extent and degree of fulfillment of individual human needs. The evaluation did not reveal any major drawbacks, but it did reveal several recommendations. In conclusion, he showed that this theory can be used to assess the fulfillment of individual needs and that none of the needs is completely satisfied and fulfilled.

Keywords

Institutional care, institutional facilities, attachment, Pessó, Boyden, need, human need

Obsah

ÚVOD	7
1 Pesso Boyden psychomotorická terapie	8
1.1 Psychoterapie PBSP	8
1.2 Historie PBSP.....	9
2 Lidské potřeby	12
2.1 Deprivace při naplňování potřeb	13
3 Potřeby dle PBSP	14
3.1 Tři úrovně naplňování potřeb.....	14
3.2 Cyklus naplňování potřeb.....	15
3.3 Potřeba Místa.....	16
3.4 Potřeba Ochrany.....	17
3.5 Potřeba Sycení.....	19
3.6 Potřeba Podpory	20
3.7 Potřeba Limitů.....	21
3.8 Náprava deficitu	22
4 Ústavní výchova	24
4.1 Ústavní zařízení.....	24
4.2 Ústavní výchova.....	24
4.3 Problematika odchodu z ústavní výchovy.....	26
4.4 Stát jako opora po odchodu.....	28
4.5 Pomoc od nestátního neziskového sektoru.....	30
5 Dotazníkové šetření - naplnění potřeb dle teorie PBSP	31

5.1	Cíl šetření	31
5.2	Metoda šetření	32
5.3	Vzorek respondentů.....	33
5.4	Statistika dotazníku	33
5.5	Výsledky dotazníkového šetření	33
5.6	Výsledky provedeného dotazníkového šetření.....	55
ZÁVĚR.....		58
Bibliografie.....		60
Seznam tabulek a příloh		65

ÚVOD

Je to právě individuální přístup a čas, co odlišuje to, jakým způsobem se bude vyvíjet náš život. Rodič, který má na zřeteli budoucnost svých dětí už předem tuší, jaké jsou hodnoty a cíle, které chce předat svým potomkům. Ovšem kdo dá směr mladým lidem, kteří nemají tu možnost získat si kus volného času osoby, která je jim vzorem. Má-li jeho vzor kapacitu jen na to ohlídat vnitřní řád, provoz a ve zbytku času plní administrativu nebo předem dané aktivity.

Co mladý člověk, jenž pobývá v ústavní výchově a nestihne pobrat věci běžné denní potřeby, protože o ně v ústavu nemusí mít starost a zajistí mu je jiní. Kdy je čas je pobrat dané zkušenosti, které mu přijdou jako fikce. Čeká-li člověk něco pěkného, těší se. Co ovšem, pokud ho čeká zkušenost postavit se na vlastní nohy a jít sám bez opory. Získáme hromady informací, ale přijde-li na lámání chleba, věc je značně jiná. Problematika rozdílů těchto dvou odlišných systémů fungování je od pohledu zřejmá. Před prahem jedinec nalézá bezpodmínečné zajištění všech základních potřeb. Ovšem opustí-li zařízení a dá se na vlastní dráhu, nemůže automaticky počítat s tím, že bude vše naplněno tak jak má.

Právě proto jsem cílem mé bakalářské práce je: **Zjistit, zda jsou naplněny potřeby vyplývající z teorie Pesso Boyden psychomotorické terapie u osob, které opustili ústavní výchovu.**

Pomocí této teorie bych rád ukázal jiné vnímání lidských potřeb. Vnímání, které by mohlo ozřejmit jednání klientů a pomohlo určit, které potřeby jsou naplněny a které ne. Poté by bylo možné najít tu správnou cestu pomoci a rozvoje daného jedince. Mým zdrojem k zjištění hodnoty naplnění bude kvantitativní výzkum náhodného vzorku. Zde pomocí otázek odvozených od jednotlivých potřeb zjistím míru naplnění.

I. TEORETICKÁ ČÁST

---

1 Pesso Boyden psychomotorická terapie

V této kapitole představím jednu z několika psychotherapeutických metod. Jedná se o metodu Pesso Boyden psychomotorické terapie. Tato metoda byla vybrána kvůli poruše rané vazby, z které tato metoda vychází.

1.1 Psychoterapie PBSP

Samotný pojem psychoterapie je od Vybírala a Roubala definován několika směry. Podle Vybírala je psychoterapie je léčebná činnost, při níž psychoterapeut využívá své osobnosti a svých dovedností k tomu, aby u klienta došlo k žádoucí změně směrem k uspokojivějšímu prožívání, chování ve vztazích a sociálním začlenění.¹ Roubal o základu psychoterapie tvrdí, že nezbytné zázemí se nachází ve vědě.²

Pesso Boyden psychomotorická terapie (PBSP – zkratka anglického originálu Pesso Boyden System Psychomotor) je celostní metoda psychoterapie využívána od 2. pol. 20. stol. v USA. Byla vytvořena manželi Albertem Pesso a Dianou Boyden-Pesso. Jedná se o komplexní přístup, který je zaměřený na pocitové vnímání. Přestože PBSP není v knize o současné psychoterapii zahrnuta mezi „hlavní proud současné terapie“³, jedná se o velice rozšířenou metodu, která má blízko i k terapii expresivní. „Její kořeny bychom našli v oblasti výrazového tance, jehož výuce se oba věnovali.“⁴ Terapie náleží k tělově zaměřeným

---

¹ (Vybíral & Roubal, 2010, str. 30)

² (Vybíral & Roubal, 2010, str. 30)

³ (Vybíral & Roubal, 2010, str. 6)

⁴ (Vybíral & Roubal, 2010, str. 347)

psychoterapiím, jež ve své myšlenkové podstatě poukazuje na důležitost propojení tělesné, emoční a kognitivní složky každého jedince.

Fürst přiřazuje tento přístup k body terapiím. PBSP v průběhu využívá tělo jako zdroj cenných informací o podvědomí. Zároveň lze říci, že tělesný kontakt je významný pro integraci terapeutické zkušenosti.⁵

1.2 Historie PBSP

Albert Pesso se narodil roku 1929 v New Yorku do židovské rodiny původem z Jugoslávie. Věnoval se akrobacii, kterou několik let poté začal sám vyučovat. Akrobacie byla už jen kousek od moderního tance. V letech 1946 až 1948 navštívil kurzy moderního tance a následně jej sám vyučoval. Milníkem směřujícím k terapii bylo setkání s Marion Chace a jejím používáním tance v psychoterapii.⁶ Zemřel v první polovině roku 2016⁷ „*Al Pesso napsal nebo přispěl k téměř desítce knih, napsal více než 50 článků a vedl stovky seminářů po celém světě.*“⁸

Dian Pesso Boyden se narodila tentýž rok jako její manžel Albert (1929). Jako malé dítě se rozhodla, že bude tanečnicí a tento cíl si splnila. Již ve čtrnácti letech založila taneční školu Diane Boyden Scholl of Dance. Podařilo se jí získat studijní stipendium na školu, kde později poznala Alberta.⁹ Zemřela dva měsíce před manželem Albertem v roce 2016.¹⁰

Poté, co se Diane a Albert poznali, se jim narodila první dcera Tara. Pochopili, že je potřeba, vzdát se svých snů vrcholových tanečnicků a rozhodli se usadit ve státě Massachusetts, kde založili společnou taneční školu. Tento přesun

---

⁵ (Vybíral & Roubal, 2010, str. 347)

⁶ (Pesso, Boyden-Pesso, & Vrtbovská, 2009, str. 21)

⁷ (Vzpomínkový web Albert Pesso)

⁸ (AL'S BIO & CV)

⁹ (Pesso, Boyden-Pesso, & Vrtbovská, 2009, str. 22)

¹⁰ (Vzpomínkový web Diane Boyden Pesso)

pro ně znamenal opuštění životního stylu velkoměsta a rezignaci na svou taneční kariéru. Období po přesunu bylo pro oba velmi náročné, jak sami popisují. Albert se proto rozhodl vyhledat pomoc psychoterapeuta.¹¹

Přestože o užitečnosti psychoterapie nikdy nepochyboval, objevil aspekty, o kterých ano, a s Diane o nich diskutovali. V tento okamžik vznikly první zárodky myšlenek PBSP, jelikož některé emoce začaly vyjadřovat pohyby těla a zvuky.¹²

V roce 1961 tedy společně stáli u zrodu Psychomotor Therapy (dnes PBSP). Pracovali na rozvíjení, šíření mezi odborníky a používání v praxi. Pesso získal v roce 1967 psychologické vzdělání na univerzitě Goddar College, které následně používal k intenzivnímu věnování se psychoterapii a psychologii.

Manželé dále provozovali taneční a pohybové studium. Diane zjistila, že díky pohybové a emocionální improvizaci nastávají momenty rozpomínání a prožívání již dříve zažitých děsivých a negativních momentů, událostí.

Psychomotorická terapie v první verzi pracovala s neverbálním projevem. Zakládala se na vyjadřování emocí a pocitů pomocí pohybů a zvuků. Zároveň byla postavena na skupinové práci, a to s podstatným tvrzením, že je jednodušší si projektovat osoby pokaždé do někoho jiného, než pokaždé jen do jednoho terapeuta během klasického sezení.¹³

V roce 1964 nastal pro terapii zlom. Jelikož byl Albert Pesso pozván, aby jejich terapii vyzkoušel na pacientech psychiatrické léčebny v McLean Hospital. Po úspěchu a značném a viditelném zlepšení u pacientů byla přizvána i Diane. V návaznosti na tento úspěch se rozběhl kolotoč přednášek, workshopů například v New Yorku, Chicagu, Atlantě, a mnohých dalších městech. PBSP začal být uznávanou formou psychoterapie.

---

¹¹ (Pesso, Boyden-Pesso, & Vrtbovská, 2009, str. 23)

¹² (Pesso, Boyden-Pesso, & Vrtbovská, 2009, str. 23)

¹³ (Pesso, Boyden-Pesso, & Vrtbovská, 2009, str. 24)

V třetí čtvrtině 20. století se Pessovi vydali rozšířit povědomí i do Evropy. Zájem i poptávka po informacích byla značná. Po certifikaci několik desítek lidí v Evropě se v 90. letech dostala i do České republiky. Výcvik, který Pessovi založili, se díky trenérům a terapeutům z Nizozemí a Švýcarska začal provozovat i u nás. V dnešní době jsou ukončeny 4 výcviky. Každý z těchto výcviků je čtyřletý s celkovým minimálním počtem hodin 380, což zajistí, že terapeut během výcviku získá dostatek teoretických i praktických zkušeností povinných pro provozování terapie.¹⁴

---

¹⁴ (Pesso, Boyden-Pesso, & Vrtbovská, 2009, str. 24)

2 Lidské potřeby

V následující kapitole se budu věnovat potřebám fyzickým i psychickým. Přiblížím koncept potřeb dle PBSP, což bude následně východiskem pro vytvoření dotazníku ve výzkumné části. Pro pochopení potřeb dle PBSP, je nutné nejprve uchopit pojem lidské potřeby.

Lidskými psychickými potřebami se zabývá řada významných autorů s převážnou většinou psychologů. Za zmínění stojí například A. Maslow, M. Herman, J. Langmeier, Z. Matějček a mnoho dalších. Většina ze zmíněných autorů, přestože mají svůj pohled na danou tematiku, nalézají společné body. Nejčastěji je nalzáme v uspokojování potřeb fyziologických, pocitech sounáležitosti, bezpečí a lásky. Tyto potřeby lze označit za základní pilíře všech ostatních.

Samotný pojem má několik různých výkladů, v závislosti na oblasti, v které se vyskytuje. Pro účel této práce použiji vysvětlení lidských potřeb v kontextu sociální práce.

Lidská potřeba je stav charakterizovaný dynamickou silou, která vzniká z pocitu nedostatku nebo přebytku, touhou něčeho dosáhnout v oblasti biologické, psychologické, sociální nebo duchovní. Naplnění potřeb směřuje k vyrovnaní a obnovení změněné rovnováhy organismu – homeostázy. Potřeby jsou nutné, užitečné, velmi úzce souvisí se zachováním a s kvalitou našeho života.¹⁵ Slovník sociální práce podobně definuje potřebu, jako: „Motiv k jednání. Neuspokojená potřeba vede k deprivaci, ke strádání.“¹⁶

---

¹⁵ (Šamánková, 2011, str. 12)

¹⁶ (Matoušek, Slovník sociální práce, 2008, str. 47)

2.1 Deprivace při naplňování potřeb

Deprivace je slovníkem sociální práce definována jako stav, při kterém nedochází k dostatečnému uspokojování potřeb a vzniká takzvaný deficit.

V sociální práci dle Matouška klient s deficitem nedosahuje rozumného stupně pohody a spokojenosti.¹⁷ Deficit má více příčin a může vyplývat jak z nedostatečných adaptačních schopností jedince, tak z jeho nepříznivé sociální situace; oba typy deficitů se také mohou kombinovat.¹⁸

Deprivace nevzniká pouze deficitem, ale i přesycením. K deprivaci může dle Lucké docházet i přebytkem v jejím uspokojování. Je-li tedy tato potřeba přehnaně naplňována, vzniká deprivace též. Je možné, že se projeví v pozdějším čase ještě mnohem výrazněji, jelikož člověk bez této míry sycení bude zažívat pocit bezmoci a nedostatek.¹⁹

---

¹⁷ (Matoušek, Encyklopedie sociální práce, 2013, str. 221)

¹⁸ (Matoušek, Encyklopedie sociální práce, 2013, str. 221)

¹⁹ (Peterková, 2002, str. 5)

3 Potřeby dle PBSP

Dle autora PBSP lze říci, že v genetické výbavě člověk se nalézá tzv. ideální očekávání. Lze si tedy představit jako by náš genetický kód věděl, co má k dispozici, ale člověk se potřebuje naučit s tím žít a zacházet. V případě, že dané dispozice nachází, může se zdárně vyvíjet a realizovat, což mu poté dává smysl života. V případě, že je nenachází, zůstávají v něm očekávání, která nejsou naplněná. Člověk se poté v životě ztrácí, má pocit nedostatku, chaosu, izolace a nesmyslnosti.²⁰ Tento novodobý směr psychoterapie se zabývá právě důsledky nedosycení primárních potřeb v průběhu celého lidského života. PBSP rozeznává 5 základních očekávání, jenž lze označit jako lidskou potřebu. Dané potřeby v jednotlivých podkapitolách podrobněji rozeberu.

Všeobecně u těchto potřeb platí, že v raném dětském věku jsou tyto potřeby uspokojovány více fyzicky. S přibývajícím věkem a rozvojem člověka se zaměřují spíše na duševní a duchovní oblasti.

3.1 Tři úrovně naplňování potřeb

Pesso rozlišuje fáze naplňování potřeb na tři základní úrovně. Úrovně rozděljuje na doslovnou, symbolickou a dosažení autonomie. Z nich následně vychází jejich postup naplnění, tak aby nedocházelo k deficitu nebo nerovnováze. Jako praktický příklad ukazuje naplňování potřeb u novorozence. Charakteristické pro „doslovnou úroveň“ je materiální a fyzický charakter. Počnou a přivedou s láskou na zem. Sytí a krmí jej. Přenášejí je, chovají. Dávají mu správné meze (limity)²¹

---

²⁰ (Pesso, Boyden-Pesso, & Vrtbovská, 2009, str. 30)

²¹ (Pesso, Boyden-Pesso, & Vrtbovská, 2009, str. 31)

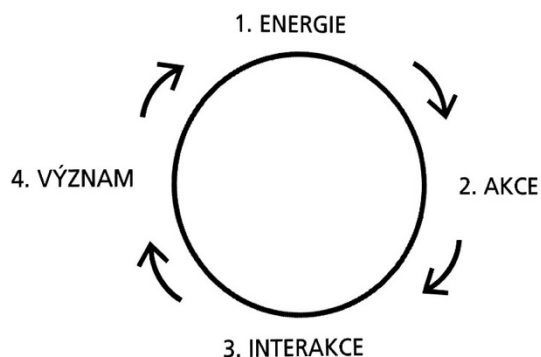
Pro symbolické naplňování vymezil příklady jako například, že pro něj mají místo ve svém srdci. Sytí jej sebedůvěrou. Podporují jeho snahu. Ochraňují jeho práva. Definují meze (limity) a hranice.²²

Poslední úroveň naplňování potřeb je dosažení autonomie. Následkem péče rodičů si dítě internalizuje postup a zvládá naplňování samo. Sytí se samo prostřednictvím své snahy a aktivit. Podporuje se. Ochraňuje se. Dává si samo omezení a umí žít v hranicích.²³

3.2 Cyklus naplňování potřeb

K deprivaci v dané potřebě dojde až následkem toho, že není naplněna tak, jak by být měla. Tento proces, kdy dojde k naplnění, nenaplnění nebo přeplnění potřeby, je v PBSP přesně popsán ve čtyřbodovém cyklu.²⁴

Proces naplňování potřeb si lze rovněž představit na kruhovém diagramu takto:

---

²² (Albert Pesso Curriculum Vitae, 2017)

²³ (Pesso, Boyden-Pesso, & Vrtbovská, 2009, str. 63)

²⁴ (Pesso, Boyden-Pesso, & Vrtbovská, 2009, str. 63)

3.3 Potřeba Místa

Přeloženo z anglického slova **place**²⁵. Potřeba místa patří k jedné z nejdůležitějších sociálních potřeb.

Aby člověk mohl žít šťastný a naplněný život, musí se cítit součástí světa. Potřebuje cítit, že ho tento svět chce a respektuje jeho existenci.²⁶ Má se za to, že místo vzniká už v době před narozením. V době, kdy má plod definováno své vlastní místo. Tím ovšem není myšleno pouze místo v matčině lůně, ale už místo v mysli.

Metaforicky můžeme říci, že dříve, než existujeme jako fyzicky oddělené bytosti, existujeme ve smyslu stvoření.²⁷ Proto v této teorii tvrdí, že je možné zažít dokonalé místo, neboť z něho nemůžeme být ztraceni, ježto nejsme odděleni.²⁸ Tím autor myslí období před početím. Prvním místem, které tedy lze zažít, je tedy v myslích a srdcích rodičů. Následně během perinatálního vývoje je to místo v děloze. Poté nastává zlom v podobě perinatálního období a postnatálního období. „Porod je přechod z jednoho místa do druhého“²⁹

Peterková tvrdí, že jsou důležité i první dojmy a zkušenosti s místem, na kterém člověk je, jež mohou ovlivnit to, co dítě pociťuje. Reflektuje jaký je svět a jak se v něm cítí. Proto bychom měli dbát i na porodní a poporodní péči, která se dostává nejen rodičům ale i dítěti samotnému.³⁰ Ovšem nelze se držet jen potřeb z pohledu novorozeněte. Je důležitý právě pohled ve věku pubescence, adolescence, až dospělosti a následného stáří.

V dospělosti lze potřebu místa stále uspokojovat. Každý člověk je v očekávání, že najde své místo ve světě.

---

²⁵ (GLOSSARY OF PBSP TERMS)

²⁶ (Pesso, Boyden-Pesso, & Vrtbovská, 2009, str. 65)

²⁷ (Pesso, Boyden-Pesso, & Vrtbovská, 2009, str. 66)

²⁸ (Pesso, Boyden-Pesso, & Vrtbovská, 2009, str. 66)

²⁹ (Peterková, 2002, str. 6)

³⁰ (Peterková, 2002, str. 6)

3.3.1 Deprivace v potřebě Místa

Není-li potřeba místa v potřebné míře dosycována, vznikne deprivace. Ta se může projevat více či méně znatelně. Můžeme jej pozorovat třeba například pocitem nejistoty a sníženou schopností najít si místo.³¹ V opačném případě je také možné ji dle Peterkové zpozorovat v případě, že se obáváme zážitku ze ztráty místa nebo přímo ztráty samotné. To jsou silné stresory, jež mohou být podnětem ke vzniku krize vedoucí k rozvodům, rozchodům, závislosti na pomoci a mnoho dalších.³² Pessoa dává příklad osobního jednání. Má tendenci odlučovat se duševně od tohoto světa a nacházet „domovo“ jinde.³³ Dalším příkladem je hraniční případ, kdy má osoba sebevražedné sklony či morbidní zájmy.

3.4 Potřeba Ochrany

Potřeba ochrany, též někdy označována jako potřeba bezpečí, pochází z originálu³⁴ **protection**.³⁵ K tomu, aby člověk mohl žít plnohodnotný život bez obav a přehnaného pocitu ohrožení, je třeba ochrany. Ochranu mu na začátku života přináší samo lůno ženy. Po narození je poskytováno bezpečí rodiči, kteří ho chrání před špatnými vlivy a hodnotami, a to nejen ve fyzickém slova smyslu. Symbolicky jsou ochraňována lidská práva, dítě je chráněno, i když není právě s rodiči.³⁶

Pessoa ochranu přirovnává ke štítu. Štítu, jímž se lze chránit proti nebezpečí a vnějším silám. Novorozené dítě je fyzicky i psychicky, jemné, měkké, malé,

---

³¹ (Peterková, 2002, str. 8)

³² (Peterková, 2002, str. 8)

³³ (Pessoa, Boyden-Pessoa, & Vrtbovská, 2009, str. 68)

³⁴ (Peterková, 2002, str. 7)

³⁵ (GLOSSARY OF PBSP TERMS)

³⁶ (Pessoa, Boyden-Pessoa, & Vrtbovská, 2009, str. 69)

zranitelné, křehké a zcela bezmocné proti vnějším silám.³⁷ Stejně tak tomu je ovšem i ve stáří, kdy je tomu dosti podobně. Zvláště pokud je člověk zasažen nemocí a nemůže dělat vše, tak jak byl doposud zvyklý. Tento potřebný štít ze začátku tvoří sama osoba rodiče. Později se promění v psychologickou obranu nebo ochranu. Stejně jako u potřeby předchozí ovšem narážíme na určitou míru. Nebylo by dobré absolutně izolovat dítě od všech nebezpečných podnětů.

Například „overprotektivní“ rodiče, které dítěti z vlastního nezvládaného strachu nedopřávají nových (tj. podle nich ohrožujících) zážitků.³⁸

3.4.1 Deficit v potřebě Ochrany

Deficit se může projevovat ve větší škále síly projevu. Pessoa tento deficit popisuje už přesněji a úžeji zaměřen, než potřebu místa, která byla popsána výše. Uvádí několik přesných projevů, mezi které patří třeba vysoký pocit bezmoci a nemožnosti nebo třeba úzkostné poruchy.

Stejně projevy popisují i Pazlarová a Matoušek. Ti je zařazují jako obranné mechanismy vůči traumatu.³⁹ Stejně jako v naplňování potřeby se objevuje téma nedosycenosti. Je zde i protipól přesycenosti. Proto lze sledovat i opačný projev.

Může dojít k nezdravé otevřenosti, k narušení prostoru či těla, psychické i fyzické otevřenosti ke zraňujícím událostem, kterým se nadále neumí vyhnout nebo se před nimi ochránit.⁴⁰

Aplikovaný příklad uvádí Peterková ve svém skriptu. Potřeba, jež nebyla přiměřeně sycena, je předpokladem k delikvenci, jelikož daný člověk nerozezná hranice, toho co smí a nesmí, a to v právním pojetí. Zároveň mohou často přicházet k úrazům a zraněním, jelikož se nebojí hazardovat a „experimentovat“.

---

³⁷ (Pesso, Boyden-Pesso, & Vrtbovská, 2009, str. 71)

³⁸ (Peterková, 2002, str. 3)

³⁹ (Matoušek & Pazlarová, Hodnocení ohroženého dítěte a rodiny v kontextu plánování péče, 2010, str. 149)

⁴⁰ (Pesso, Boyden-Pesso, & Vrtbovská, 2009, str. 75)

Je možné pozorovat i zvýšenou míru náchylnosti k nejrůznějším formám zneužívání, ke kterým dochází v období dospívání a dospělosti.⁴¹

3.5 Potřeba Sycení

Potřeba sycení je přeložena z anglického pojmu **Nurturance**.ⁱ V jiné literatuře lze najít i překlad potřeba péče nebo krmení.ⁱⁱ Akt péče o potřeby, ty dětské, jež obrazně udržují život – třeba kojení, umývání, hýčkání, hlazení a mnoho dalších. Začneme-li s praktickým pojetím, lze si představit sycení ve formě živin. K tomuto pojetí dochází zpočátku přes pupeční šňůru a později skrz ústa.ⁱⁱⁱ Toto sycení je ve své podstatě jednou z prvních možností, jak zažít první vnitřní zkušenost. Poté, co dojde k nasycení, přichází totiž pocit sytosti, jenž je spojen s uspokojením.^{iv} Fyzické nebo také praktické sycení je propojeno i se symbolickou rovinou. „*Sycení na doslovné rovině udržuje a zachovává život. Klienti někdy hovoří o tom, že někdy jako děti neměli dostatek potravy. Říkají, že se cítí, jako by měli uvnitř prázdnou díru.*“^v

O sycení Pessoa tvrdí, že ho můžeme v symbolické rovině vidět ve věnování pozornosti, pocitu lásky, učení, a mnohých dalších podnětech potřebných pro rozvoj osobnosti. Jde tedy o emocionální a psychickou stránku této potřeby.^{vi}

Správnou hranici poskytování náplně této potřeby je možné představit si v přirovnání Peterkové o takzvaném „švédském stolu“ a to nejen doslovně. Buďto se na stole nenalézají nic nebo jen v malém množství, či naopak stůl už věci nepobírá a je přeplněn.^{vii}

3.5.1 Deficit v potřebě Sycení

Pessoa popisuje deficit v několika bodech. Tvrdí, že v nejhorším případě deficitu, může nastat smrt podvýživou. Dalším projevem deficitu v doslovném

sycení může být nerozumné pořizováním potravin, s cílem jejich strádání a to i formou krádeže. Na symbolické rovině bude zase člověk pociťovat závislost na projevu a přítomnosti druhého člověka.⁴²

3.6 Potřeba Podpory

Přeloženo z anglického **Support**.⁴³ Jedná se o akt pomoci v tom, co dítě ještě nemůže zvládnout samo. Na začátku se jedná o klín a ruce rodiče, jenž ho podpoří v jeho pohybu.

Vzhledem k tomu, že je dítě po narození bezmocné, rodiče mu poskytují podporu fyzicky. Například držením hlavy, zad a zadečku ve správné poloze. Později se jedná spíše o psychologickou podporu spočívající v posílení sebedůvěry a samostatnosti.⁴⁴

S přibývajícím věkem se podpora mění. Symbolickou podporou je například povzbuzení, například: „podržím tě, držím ti palce“ a mnoho jiných. Toto povzbuzení je potřebné i v okamžiku, kdy udělá osoba něco špatného.⁴⁵

K tomu, aby člověk měl podporu v sobě, je třeba mít dostatečnou zkušenost podpory od jiného. Má-li ji, dokáže věci sám. Zároveň rozpozná okamžik, kdy to zvládne sám nebo bude potřebovat podporu druhého.⁴⁶ Lidé s bohatou zkušeností z dětství si ji poté umí dobře zajistit, či si o ni říci. To jim dodává energii, elán a necítí se slabí, bezmocní a na pospas všemu ostatnímu.

3.6.1 Deficit v potřebě Podpory

V případě nedostatečného naplnění může dojít k různým poruchám. Od poruchy rovnováhy, přes neklid, neschopnost relaxovat až po noční můry o

---

⁴² (PBSP Officiální stránky úvod.)

⁴³ (GLOSSARY OF PBSP TERMS)

⁴⁴ (Pesso, Boyden-Pesso, & Vrtbovská, 2009, str. 70)

⁴⁵ (Peterková, 2002, str. 4)

⁴⁶ (Peterková, 2002, str. 4)

pádech do prázdnoty. Projevem je například malá sebedůvěra a sebeúcta. V dětství se jedná převážně o pády na zem a neklid.⁴⁷ K deficitu může dojít nejen nedostatečným naplňováním, ale taktéž ponižováním. U lidí jež mají tento deficit, dochází k tomu, že věci vzdávají, neodolávají tlaku, podvolují se, je s nimi manipulováno, či sami manipulují. Ve chvíli ztráty podpory reagují nepřiměřeně.

3.7 Potřeba Limitů

Potřeba limitů v originálním jazyce **Limits**⁴⁸ je poslední z pěti potřeb. Na rozdíl od ostatních čtyř potřeb, které vyjadřují obsah, tato vyjadřuje formu.⁴⁹ Každý člověk je narozen se silou ničit a silou tvořit. K těmto silám je potřeba stanovit hranice, které je budou vymezovat a regulovat.⁵⁰ Dítě potřebuje zjistit prostřednictvím zkušenosti a milující interakce, že tyto dvě síly, jež pociťuje, nejsou nekontrolované, onnipotentní, nekonečné.⁵¹ Rodiče tedy dávají limity, při naplňování potřeb. S rozumem a respektem určují hranice vzteku, zuřivosti, čili hranici síle ničit. Ovšem je třeba stanovit hranici na druhé straně. K projevům lásky, sexuálního chování a smyslných projevů je třeba přistoupit s vítáním, ale vymezením. Je třeba specifikovat, kde a s kým hledat milostné vztahy a s kým naopak.⁵² Opět je třeba si také určit symbolickou rovinu. Tu nám Pessoa určuje jako „[...]“*“neztratit se“ ve své vlastní iluzorní velikosti, vášni, nenasytosti a podobě.*⁵³ Čemuž vypovídá i předchozí mínění. Být pevně a nepovolně

---

⁴⁷ (Pesso, Boyden-Pesso, & Vrtbovská, 2009, str. 71)

⁴⁸ (GLOSSARY OF PBSP TERMS)

⁴⁹ (Peterková, 2002, str. 7)

⁵⁰ (Pesso, Boyden-Pesso, & Vrtbovská, 2009, str. 71)

⁵¹ (Pesso, Boyden-Pesso, & Vrtbovská, 2009, str. 71)

⁵² (Pesso, Boyden-Pesso, & Vrtbovská, 2009, str. 72)

⁵³ (Pesso, Boyden-Pesso, & Vrtbovská, 2009, str. 72)

limitován je tedy podstatnou potřebou. Dává nám znát, kdo jsme a kde už je prostor druhého.⁵⁴

3.7.1 Deficit v potřebě Limitů

Síla ničit a síla tvořit musí být vymezeny, jinak může dojít k nekontrolovaným, všemocným až bezhraničním projevům. Tyto projevy mohou ohrozit člověka samotného, či jeho okolí. Prakticky je lze vidět jako: „*nerozeznávající realitu a fantazie, nekonečně lačné,[...]nezvládající svoji sexualitu.*“⁵⁵

3.8 Náprava deficitu

O potřebách a způsobu, kterým dochází k nedostatku, či přebytku už víme. Nyní je potřeba upřesnit způsob, kterým může dojít k naplnění tohoto vzniklého deficitu.

Pokud se v dětství nenaplní vývojové potřeby ve správném čase, správnými osobami a správným způsobem, tyto nedostatky, traumata a nemizí, zůstávají a „čekají“ na možnost nápravy.⁵⁶

K nápravě deficitu se v terapii PBSP používá technika sezení nazvaná **struktura**. Během této struktury se osoba vedená terapeutem vrací do minulosti. Rozpomíná si na prožité bolestivé okamžiky a přímo ve vzpomínce dané okamžiky nahrazuje zdravou zkušeností. K této zdravé zkušenosti mu pomáhají léčivé postavy. Postavy jsou figurami ideálních rodičů, jenž mu dávají zažít tu správnou reakci na potřebu, kterou potřebovali zažít. Podstatné je zde hluboké uvědomění daného okamžiku.⁵⁷

---

⁵⁴ (Metoda PBSP-web, 2017)

⁵⁵ (Pesso, Boyden-Pesso, & Vrtbovská, 2009, str. 99)

⁵⁶ (Vrtbovská, 2010, str. 101)

⁵⁷ (Vrtbovská, 2010, str. 101)

Účinnost PBSP struktury vyplývá z kombinace přesného a vědomého nalezení zdroje u klienta a umožnění prožitku nápravy, naplnění, spravedlnosti a smyslu ve vzpomínce na tuto minulost. Pessoa tomu říká „vytvoření nové léčivé vzpomínky.“⁵⁸

---

⁵⁸ (Vrtbovská, 2010, str. 101)

4 Ústavní výchova

Ve své práci se věnuji východiskům pro práci s mladými lidmi, kteří mají zkušenost s ústavní výchovou, a nyní jsou již začleněni do kolektivu běžné společnosti, nebo v procesu začlenění teprve jsou. Proto považuji za potřebné představit oblast ústavní výchovy. V následujících kapitolách se zaměřím na pojem ústav, ústavní výchova a způsob jejího uložení soudem. Představíme si základní školská zařízení, určená pro její výkon. Následně navážu na problematiku odchodu z ústavní péče. Kapitulu uzavřu představením možnostmi pomoci pro danou cílovou skupinu.

4.1 Ústavní zařízení

Ústav je dle Matouška instituce zajišťující nepřetržitou péči, spojenou s ubytováním a stravováním.⁵⁹ Ústavní výchova je tedy forma výchovy probíhající v zařízení s touto charakteristikou. Dále se zařízení rozdělují dle specifikace dané potřeby dítě, věku dítěte, státního resortu nebo formy zřízení.

V současné době jsou rozděleny na **Domovy pro děti s postižením** (resort MPSV⁶⁰, více postižené děti se vzdělávají v zařízení nebo mimo něj), **Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc** (mimo resort, vzdělávání probíhá v běžném prostředí), **Psychiatrické léčebny a nemocnice pro děti** (zdravotnická zařízení se vzděláváním)⁶¹

4.2 Ústavní výchova

Ústavní výchova je soudem schválené opatření dle platného zákona. Cílem opatření je zajištění dostatečné výchovy a péče o dítě, u kterého nebylo možné

---

⁵⁹ (Matoušek, Slovník sociální práce, 2008, str. 80)

⁶⁰ Zkratka Ministerstva práce a sociálních věcí

⁶¹ (Matoušek, Encyklopedie sociální práce, 2013, str. 414)

zajistit náležitou výchovu a péči rodinou či jinou přiměřenou formou.⁶² Soud je povinen přezkoumat, zda není alternativní možnost zajištění náhradní péče. Nenalezne-li soud tuto možnost, uloží ústavní výchovu. V případě, že je udělena dítěti ústavní výchova, je umístěno do některého ze školských zařízení. Soud rozhoduje, do kterého zařízení přesně bude dítě svěřeno. Vždy bere v potaz nejlepší zájem dítěte a přihlíží k vyjádření orgánu sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD). Mezi další podstatné faktory ovlivňující výběr místa patří místo bydliště, sourozenci, vzdělání a mnoho dalších.⁶³

V případě nutné potřeby řešení situace ohroženého dítěte, soud může uložit předběžné opatření s maximální platností 3 měsíce a okamžitou platností.⁶⁴ V tomto okamžiku bude dítě předáno do péče Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (ZDVOP).⁶⁵

V rámci ústavní výchovy považují za nutné zmínit i institut ochranné výchovy. Ochranná výchova, jako ochranné opatření pro mladistvé osoby mezi dvanáctým a osmnáctým rokem, je dle Matouška výsledkem trestněprávního soudního řízení.⁶⁶ Ve výjimečných případech smí soud udělit ochranné opatření do věku 19 let. Podle slovníku Ministerstva práce a sociálních věcí je jejím účelem kladně ovlivnit duševní, mravní a sociální vývoj dítěte/mladistvého a chránit společnost před páchaním jeho provinění.⁶⁷ Dle věku je opatření uděleno buďto v občanskoprávním, nebo trestním řízení. Jedná se o jakousi formu nepodmíněného odnětí svobody pro mladistvé.

Ústavní výchova je definována několika zákony. Prvním je zákon č. 359/1999 sbírky, o sociálně-právní ochraně dětí, který prošel několika novelami; tou

---

⁶² (Matoušek, Slovník sociální práce, 2008, str. 414)

⁶³ (Slovník MPSV-web)

⁶⁴ (Zeman, Diblíková, Kotulan, & Vlach, 2009)

⁶⁵ (Novotná, 2016)

⁶⁶ (Matoušek, Slovník sociální práce, 2008)

⁶⁷ (Slovník MPSV)

poslední byl zákon číslo 401/2012 sbírky. Zákony se výslovně věnují ochraně zájmů, blaha a výchovy dítěte. Zároveň soud při nařizování ústavní výchovy přihlíží k názoru orgánu sociálně-právní ochrany dětí.

Zákon č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní nebo ochranné výchově je dalším, který je už ze své podstaty spojen s pojmem ústavní výchovy. Společně s ním je třeba přihlížet i na novelu číslo 352/2002. Zákony společně vymezují ústavní výchovu jako celek.

Zákon číslo 372/2011 sbírky. Zákon o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování. Tento zákon specifikuje zdravotnické zařízení, ve kterých je ústavní výchova taktéž vykonávána.

Posledním je pak zákon číslo 89/2012 občanský zákoník, v němž je v dílu 4, konkrétně §971-§975 specifikována ústavní výchova.

Nelze zapomenout na zákon číslo 108/2006 sbírky; zákon o sociální službách. Připojuji jej záměrně, jelikož služby zde specifikované může využít kterákoliv osoba po opuštění výchovy. Dle mého názoru, tyto služby mohou značně ovlivnit další vývoj a směr života daného jedince.

4.3 Problematika odchodu z ústavní výchovy

Mladý člověk, který se vrací do prostředí, kde nemá možnost uspokojivého a bezpečného prostředí a zázemí, musí řešit plno důležitých otázek. Otázky, jež se týkají bydlení, práce, peněz a osobních věcí. Věci byly do této doby řešeny zařízením, kde pobýval. Ovšem tyto otázky řeší i jiní dospělí při odchodu od rodičů. Dle výzkumu agentury STEM mladí dospělí opouštějí domácnost rodičů v období 23 roku života a tento věk se dále posouvá směrem k vyššímu věku.⁶⁸

---

⁶⁸ (Češi jsou národ „mamánků“, od rodičů by se ale chtěli odstěhovat do svých 23 let)

To je znatelný rozdíl vůči věku, ve kterém by měli opouštět dospělí jedinci ústavní výchovu.

„Dětem z DD chybí při startu do života zázemí, kotva, jistota. U mladého člověka z rodiny ani nikdo nepostřehne, že se na trhu práce neuplatnil. Má kde přestat a co jíst. Dospělého z domova může takový neúspěch zahubit – není na nájem, není co jíst, dávky budou za týden – půjčka, krádež, dluh a začne kolotoč, ze kterého není úniku.“⁶⁹

O problematice následné péče po odchodu z ústavní péče hovoří mimo jiné i samo ministerstvo vnitra v dokumentu *„Rozbor situace v oblasti péče o delikventní mládež“*⁷⁰ To zde uvádí, že chybí následná péče pro tuto cílovou skupiny. Názor, že toto téma je problematické a není systémově (vyřešeno), zastávají i všichni tři hosté v pořadu Diagnóza F rádia Wave: psycholožka Illona Preslová⁷¹, adoptivní rodiče, manželé Novákovi,⁷² a Michal Ďordž z organizace Vteřina poté.⁷³ Odchází-li mladý člověk z ústavní péče a nevrátili se do původní rodiny, stojí před řadou existenčních rozhodnutí: potřebuje si sehnat práci, bydlení a uspokojit další základní životní potřeby.

V tomto momentě stát nabízí těmto osobám pomoc. Jak vyplývá z diskuze na rádiu Wave, mladý člověk se v systému této pomoci ne vždy zcela jednoduše orientuje.

---

⁶⁹ (Lži, nepravdy a mýty o dětských domovech, str. 4)

⁷⁰ (Web Ministerstva vnitra, dokument: Rozbor situace v oblasti péče o delikventní mládež)

⁷¹ (Diagnóza F, Rádio Wave, Illona Preslová)

⁷² (Diagnóza F, Rádio Wave, adoptivní rodiče manželé Novákovi)

⁷³ (Diagnóza F, rádio Wave, členem vládního výboru pro práva dítěte a předseda spolku Vteřina poté)

4.4 Stát jako opora po odchodu

Pokud se budeme zabývat problematikou odchodu dítěte z ústavní péče v rámci legislativy. Nalezneme pár základních zmínek v legislativní podobě zákona 109/2002 SB. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních. Tento zákon ukládá, že ředitel ústavu musí informovat v zájmu návaznosti péče obecní úřad s rozšířenou působností v místě, kde se bude daný jedinec nacházet. Nejdéle však 6 měsíců před opouštěním ústavní výchovy. Dále pak umožnit možnost setkat dítěti se sociálním kurátorem, pod kterého do dosavadní doby spadal.⁷⁴

Ředitel ukončí pobyt dítěte v zařízení, dosáhlo-li dítě zletilosti. Stále ovšem může samo dobrovolně zažádat o setrvání v zařízení do ukončení přípravy ve vzdělání. V dalším případě je to uplynutí doby ústavní nebo ochranné výchovy, určené do 19 let. Splní-li tyto předpoklady, smí mladý člověk zažádat sám o zrušení ústavní výchovy.

V tomto zákoně je dále uvedeno, že dítěti, jemuž byl ukončen pobyt z důvodů uvedených výše, poskytne zařízení věcnou pomoc nebo peněžitý příspěvek. Bližší specifikace má upřesnit vnitřní řád zařízení, který vytváří ředitel a pedagogická rada.⁷⁵ Tabulka⁷⁶ níže je částí vnitřního řádu výchovného ústavu pro děvčata v Brandýse nad Orlicí (nyní přestěhováno do Vysokého mýta).

V ostatních případech je uvedeno poměrně podobně, že částka dosahuje maximální výše 25 000 Kč. Dále je možné sledovat, že skutečná výše se odvíjí od mnoha aspektů.

---

⁷⁴ (Novotná, 2016)

⁷⁵ (Novotná, 2016)

⁷⁶ (Vnitřní řád Brandýs nad Orlicí)

Postavení dívky	Výše pomoci v Kč
Oboustranný sirotek bez příbuzenských vztahů	max. 25 000
Oboustranný sirotek s příbuzenskými vztahy	max. 15 000
Jednostranný sirotek	max. 10 000
Odchod do ubytovny, DPC, vl. bytu	max. 8 000
Odchod zpět do vlastní rodiny	max. 3 000

Výše věcné pomoci závisí na skutečných nákladech na bydlení a dalších nezbytných nákladech na živobytí, dále na dlouhodobém přístupu chlapce k požadavkům VŘ, na míře vlastního úsilí o vytvoření si co nejlepších předpokladů pro řádný život, na pracovním a studijním úsilí, na výši příjmů a na zájmu o samostatnost a životní perspektivu. O poskytnutí věcné pomoci rozhoduje, na návrh vychovatelů a po projednání na poradě vedení, ředitel VÚ.⁷⁷

Další možností, z které lze čerpat, je systém sociálního zabezpečení České republiky. S pomocí při orientaci je možné se obrátit na pomoc již před odchodem na sociální pracovníky daného zařízení či sociální kurátory.

Poslední formy, které lze využít jak během pobytu v ústavní výchově tak po odchodu, nalezneme v zákoně číslo 108/2006 sbírky, o sociálních službách. Tento zákon totiž mimo jiné, upravuje podmínky poskytování pomoci a podpory fyzickým osobám v nepříznivé sociální situaci, prostřednictvím sociálních služeb. Sociální služby jsou z mého pohledu největší oporou, kterou lze najít v legislativním systému. Poskytovatelem sociální služby zastávající postavení

---

⁷⁷ (Vnitřní řád Výchovný ústav Kutná Hora)

státu může být obec, kraj či v dnešní době už i Ministerstvo práce a sociálních věcí.⁷⁸

4.5 Pomoc od nestátního neziskového sektoru

V nestátním neziskovém sektoru, už je možnost najít pomoc mnohem větší. Nelze tvrdit, že dané organizace problém úplně vyřeší, ale mohou pomoci při jeho řešení. Člověk tak není na vše sám a alespoň pocit jistoty v opoře mu může ze začátku velice pomoci. V České republice lze najít spolky, nadace, sociální družstva, obecně prospěšné společnosti, či církevní nebo náboženské společnosti, které se této skupině lidí věnují a nabízí jim pomoc. Hlavním tématem bývá hledání bydlení, finance, zaměstnání a začlenění se do běžné společnosti.

---

⁷⁸ (Web Ministerstva práce a sociálních věcí)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

---

5 Dotazníkové šetření - naplnění potřeb dle teorie PBSP

Praktická část bakalářské práce je založena na kvantitativním výzkum. Hlavní částí je dotazníkové šetření. Dotazník nám pomůže zjistit míru naplnění, či deficit v naplňování potřeb dané cílové skupiny.

Dotazník byl vytvořen mnou samotným. K vytvoření dotazníku a sběru dat byla využita webová aplikace Survio.⁷⁹ Dotazník byl vyplňován anonymně, proto byla hned na začátku zařazena filtrační otázka. Tato otázka měla úkole eliminaci nežádoucího respondenta. Tato otázka byla zařazena na doporučení v knize kvantitativního výzkumu.⁸⁰ Ke kolekci dat, výpočtům a vytváření grafů byl použit program Microsoft Excel.

5.1 Cíl šetření

Stanovené dílčí cíle vycházejí z hlavního cíle bakalářské práce.

„Zjistit, zda jsou či do jaké míry naplněny potřeby vyplývající z teorie Pesso Boyden psychomotorické terapie u osob, které opustili ústavní výchovu.“

Dílčí cíle:

- zjistit míru naplnění potřeb dle PBSP
- zjistit, zda jsou pokryty všechny potřeby dle PBSP
- poskytnou povědomí o potřebách osob po opuštění ústavní výchovy
- poukázat na možný směr rozvoj při naplňování potřeb, které není celkově uspokojen

---

⁷⁹ (Survio.com-web)

⁸⁰ (Chráška, 2016)

5.2 Metoda šetření

V empirické části jsem zvolil hlavní metodou výzkumu dotazník vlastní konstrukce. Tento dotazník je přiložen k bakalářské práci. Dotazník je složen z celkem 27 otázek. Byly použity otevřené a zavřené otázky (dichotomické, polytomické a filtrační). Jednotlivé okruhy byly promíchány a otevřené, složitější a osobnější otázky byly zařazeny v poslední části. Dotazníkové šetření bylo provedeno elektronickou formou. Některé otázky se řadí svou formulací do více kategorií. Otázka s číslem 14 je rozdělena do 4 částí dle písmen A, B, C, D. Každé z těchto písmen značí část otázky.

Tabulka č. 1 – rozložení otázek

Filtrační otázka	Otázka s číslem: 4
Demografické údaje	Otázky s čísly: 1, 2, 5, 9
Potřeba MÍSTA	Otázky s čísly: 3, 9, 23, 26
Potřeba SYCENÍ	Otázky s čísly: 6, 15, 16, 17, 20, 14c
Potřeba PODPORY	Otázky s čísly: 8, 11, 19, 22, 24
Potřeba OCHRANY	Otázky s čísly: 7, 8, 10, 13, 20, 21
Potřeba LIMITŮ	Otázky s čísly: 7, 12, 13, 14d, 18
Otázky praktického zajištění odchodu z ÚV	Otázky s čísly: 14a, 14b, 25
Možnost zanechání zprávy, informace či kontaktu	Otázka s číslem: 27

5.3 Vzorek respondentů

Vzorek respondentů obsahuje osoby, které prošly ústavní výchovou a už nyní žijí samostatný život. Kvůli autentičnosti jsem na začátku neoslovil žádnou pomáhající organizace ani ústav, jelikož by výsledky mohly být zkresleny. Mohlo by to způsobit zkreslení vzorku, jelikož by daná skupina využívala stejnou pomáhající organizaci nebo službu. Což by zapříčinilo naplnění stejných potřeb.

Bylo tedy vybrána metoda „Sněhové koule“ (snowball sampling)⁸¹. Na začátku bylo osloveno celkem 10 lidí. Tito lidé byly v poměru 4 osoby z mého okolí a 6 osob z okolí mých přátel. Ti byly seznámeni s dotazníkem a prosbou o šíření dotazníku mezi osoby se stejným specifíkem. Tím se zamezilo zkreslení vzorku a zároveň dodržení teorie výzkumu.

5.4 Statistika dotazníku

Dotazníkové šetření bylo stanoveno na dobu 7 týdnů (49 dní) nebo do doby dosažení minimálně 60 respondentů. V poslední den dotazování, bylo správně vyplněných 68 respondentů z celkových 92 navštívených dotazníků. Filtrační otázkou neprošel 1 respondent, který byl vyloučen z této statistiky. Celkem 20 dotazníků bylo pouze zobrazeno a 3 dotazníky zůstaly nedokončeny, což znamenalo vyloučení z výzkumu. Celkově správně vyplněných a použitelných dotazníků je tedy 73,9 %.

5.5 Výsledky dotazníkového šetření

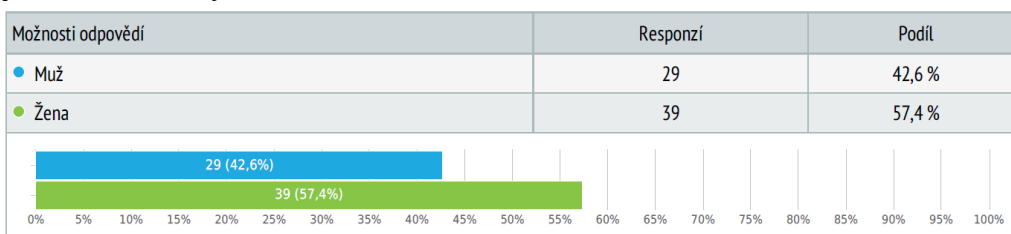
Otázky jsou následně seřazeny dle čísla, jak byly umístěny v dotazníku. Sumarizace daných kategorií je umístěna v další kapitole. Každá z otázek je doplněna pro přehlednost grafickým znázorněním.

---

⁸¹ (Snowball sampling)

1. Jste muž nebo žena?

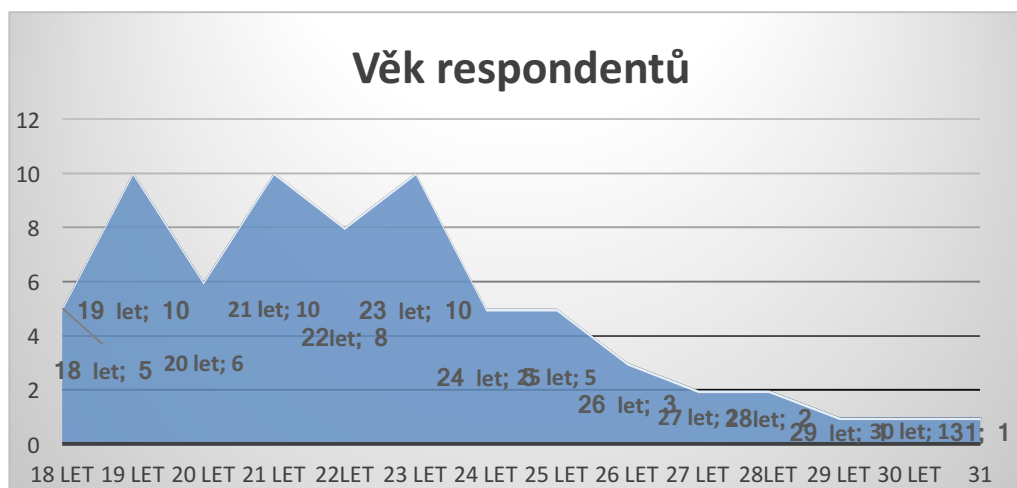
První otázka nám zobrazuje, kolik odpovědělo žen a mužů. Podle responzí odpovědělo 29 (42,6%) mužů a 39 (57,4%) žen. Otázka byla povinná a nedávala jinou možnost výběru.

Tabulka 1-Pohlaví

2. Jaký je Váš věk?

Otázka byla formulována pro všechny stejně. Aby bylo možné co nejpřesněji určit věk zvolil jsem otázku s možností zápisu čísla. Nejčastěji, celkem 10 lidí bylo s věkem 19, 21, 23. Nejvyšší věk byl 31 let a nejnižší 18 let.

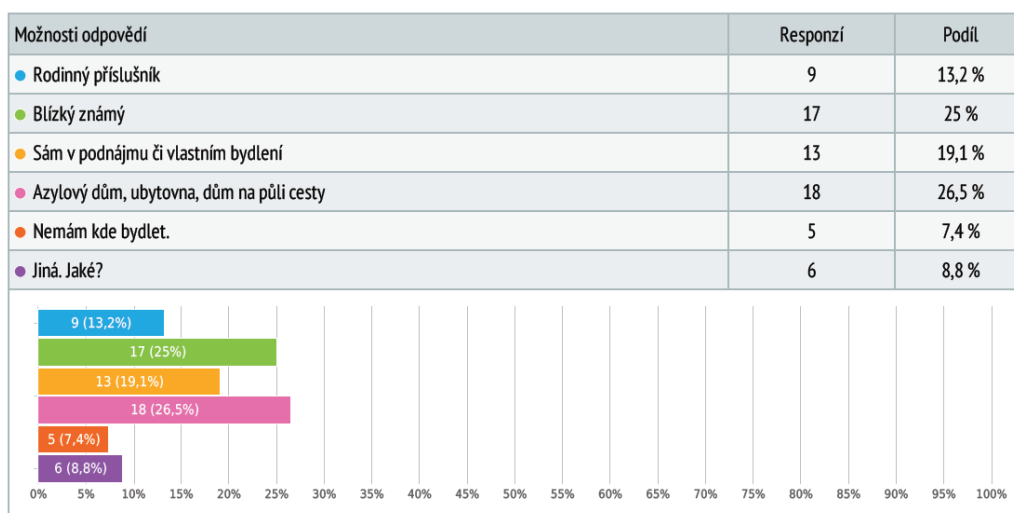

3. Jaká je forma Vašeho bydlení?

Tabulka 2-Věk respondentů

V této otázce bylo možné vybrat z několika forem předurčené odpovědi nebo volba vlastní odpovědi s doplněním textu. Předurčený výběr využilo 62 (91,2%) účastníků a samostatnou volbu užilo 6 (8,8%) účastníků. Pod grafickým znázorněním jsou bodově uvedeny odpovědi kolonky samostatné volby. U rodinný příslušníků bydlí 9 (13,2%) lidí, u blízkých známých 17 (25%) lidí. V podnájmu či vlastním bydlení 13 (19,1%) lidí. Azylový dům, ubytovnu nebo dům na půli cesty zvolilo 18 (26,5%) lidí. Osob, které nemají kde bydlet je 5 (7,4%) respondentů. Poslední volbu zvolilo 6 (8,8%) respondentů.

Jiné možnosti ubytování

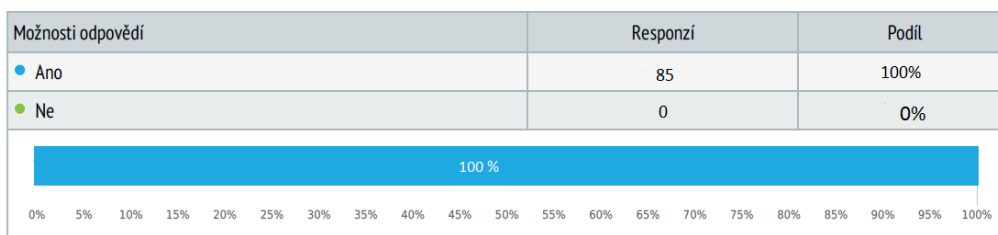

Tabulka 3-Forma ubytování

- Rodiče přítelkyně
- V podnájmu s přáteli
- Více času trávím na vysokoškolské koleji než doma
- U rodičů přítele
- Spolubydlení
- Ústavní výchova

4. Prožil/a jste část života v ústavní výchově?

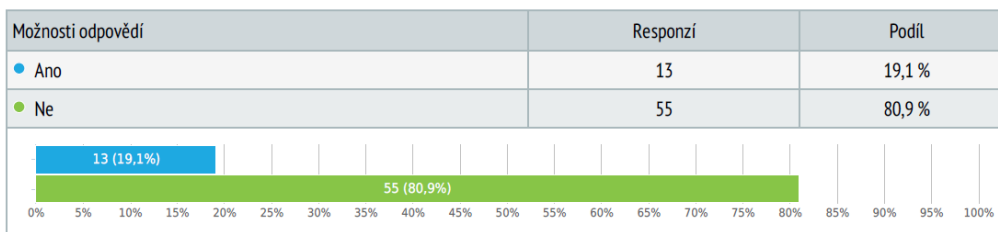
Tato otázka je filtrační, tudíž všichni respondenti odpověděli stejně. Každý jeden z respondentů odpověděl kladně, tedy ano.

Tabulka 4-Život v ústavní výchově-Filtrační otázka

5. Jste student/ka?

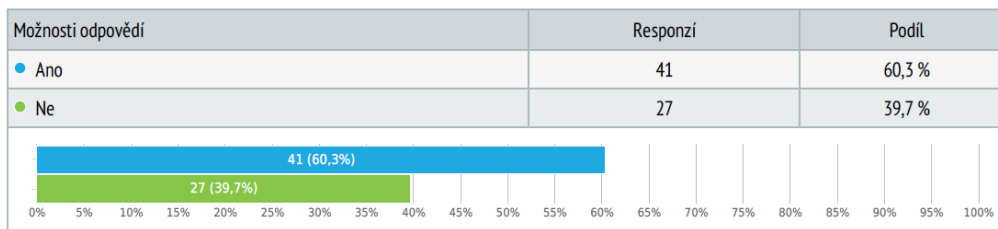
V následující odpovědi měli respondenti určit, zda se stále soustavně připravují na budoucí povolání. Studujících osob je výrazná menšina oproti těm, kteří studují. Respondentů, kteří stále studují je 13 (19,1%), oproti tomu již nestudujících je 55 (80,9%) osob.

Tabulka 5-Studium

6. Jezdíte ve volném čase na výlet?

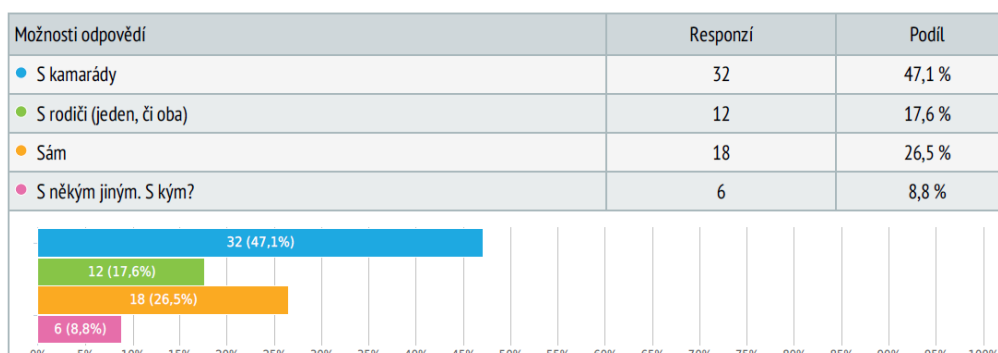
Osob, které jezdí na výlet ve volném čase je větší část respondentů. Tuto část tvoří 41 responzí (60,3%). Na opačné straně s menším podílem stojí lidé, jenž na výlet ve volném čase nejezdí, jedná se o 27 (39,7) osob z vybraného celku.

Tabulka 6-Výlety ve volném čase

7. S kým trávíte nejvíce volného času?

Otázka částečně strukturovaná má více odpovědí v části, kde je možná přímá volba. Zde je potřeba brát hlavní zřetel na rozdílnost trávení volného času o samotě nebo naopak s jinou osobou. S jinou osobu tráví volný čas celkem 50 (73,5%) dotazovaných, kdežto sami tráví volný čas osoby v počtu 6 (26,5%). Tento poměr je velice výrazný. S kamarády tráví volný čas 32 (47,1%) osob. S jedním či oběma rodiči svůj volný čas tráví přesně 12 (17,6%) z celkové skupiny. Možnost určit jinou osobu na trávení volného času využilo 6 (6,6%) jedinců. Vyjmenované osoby, jenž jsou společníky ve volném čase této části skupiny nalezneme bodově vyjmenovány pod grafem.

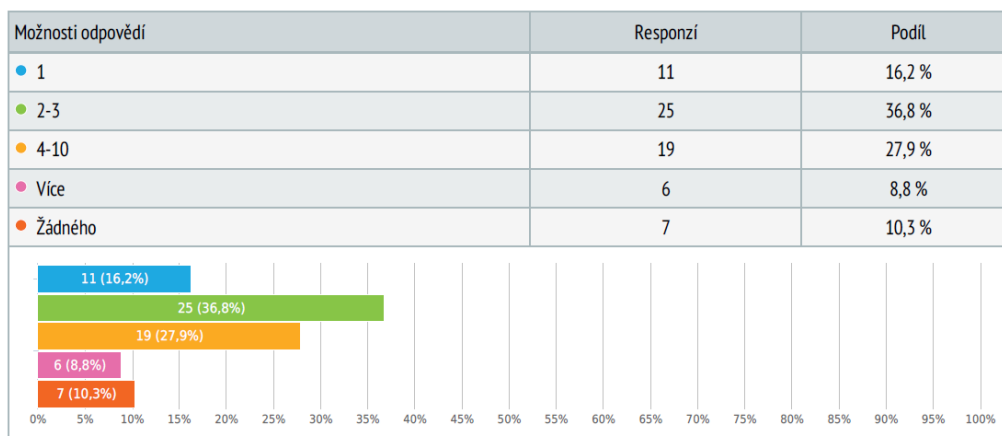
Tabulka 7-Trávení volného času

Jiné osoby, se kterými tráví volný čas daná skupina

- S dětmi
- Rodina, kamarádi
- S přítelem, s přítelkyní
- S manželem

8. Kolik máte dobrých kamarádů?

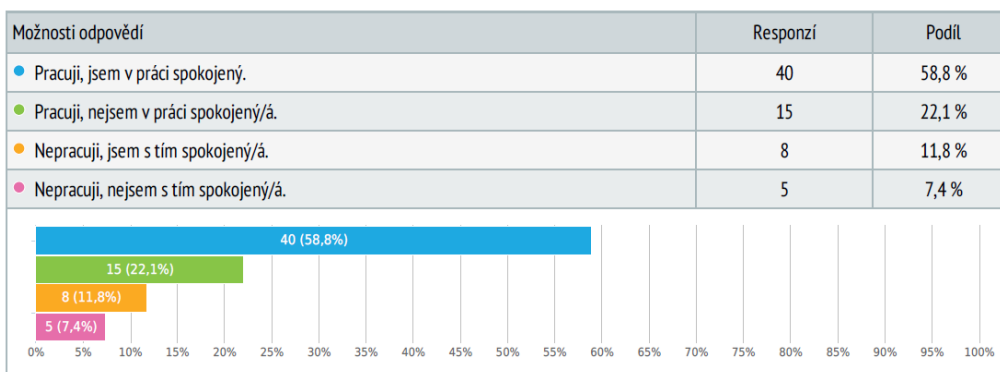
V následujícím grafu můžeme vidět množství dobrých kamarádů, které daný vzorek má. Bohužel 7 (10,3%) osob nemá ani jednu osobu, kterou by považovala za dobrého kamaráda nebo kamarádku. Ze zbylých 61 (89,7%) osob, největší část tvoří jedinci s počtem 2 až 3 přátel konkrétně 25 (36,8) respondentů. Na druhém místě jsou osoby s počtem 4 až 10 přátel. Tuto skupinu tvoří 19 (27,9%) osob. Předposlední příčku obsadila skupina pouze s jedním přítelem. Tuto příčku tvoří 11 (16,2) odpovědí. Celkem 6 (8,8%) tvoří skupina lidí, kteří mají více než 10 dobrých přátel.

Tabulka 8-Počet dobrých kamarádů

9. Pracujete?

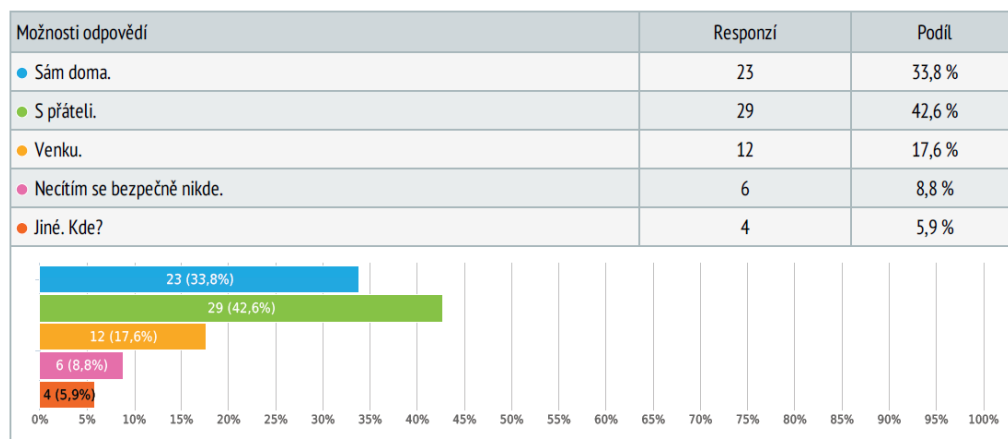
Tato otázka měla v nápovědě uvedeny možnosti práce, kde byly uvedeny možnosti hlavní pracovní poměr, brigády, dohody o provedení práce a jiné výdělečné činnosti. Za velmi pozitivní považují zjištění, že celkem 55 (80,9%) osob pracuje. Z této kategorie je se svou prací spokojena nadpoloviční část 40 (58,8%) jedinců. V danou chvíli nepracovalo celkem 13 (19,2%) lidí. Z 13 lidí byla s faktem, že nepracují, nespokojena Větší část přesně 8 (11,8%) osob. Spokojených jedinců s tím, že nejsou výdělečně bylo 5 (7,4%).

Tabulka 9-Počty pracujících, nepracujících osob

10. Kde se cítíte nejvíce bezpečně?

V přítomnosti přátel se cítí největší počet, tedy 29 (43,6%) dotazovaných osob. Menší počet 23 (33,8%) tvoří osoby, které považují samotou doma za nejvíce bezpečnou. Výrazně menší části tvoří osoby, které se cítí bezpečně venku 12 (17,6%), necítí bezpečně nikde 6 (8,8%). Jiné možnosti využili 4 (5,9%) dotazovaní jedinci. Možnosti, které uvedli jako bezpečné místo jsou bodově sepsány pod grafem.

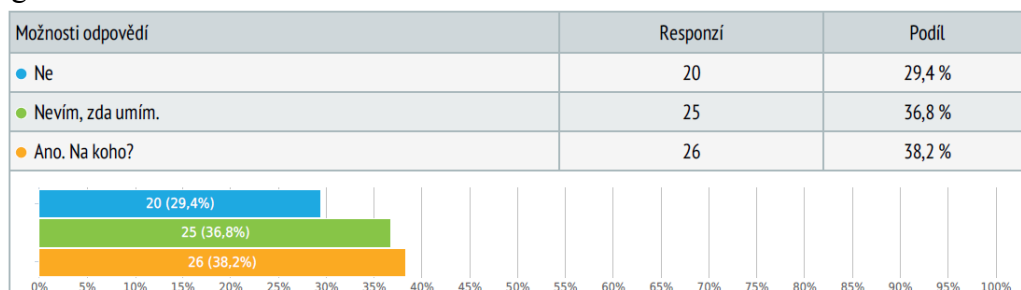
Tabulka 10-Nejbezpečnější místo

Jiná bezpečná místa

- Doma s manželem
- 2x Společně s partnerem
- S vychovateli v dětském domově

11. Když máte jakýkoli problém, víte na koho se obrátit?

Zde jsou odpovědi poměrně vyvážené. Největší část tvoří lidé, jenž vědí, na koho se v případě problému obrátit. Jedná se o 26 (38,2%) responzí. Zbylá část je rozdělena na skupinu, jenž neví, na koho se obrátit. Tuto skupinu tvoří 20 (29,4%) jedinců. Třetí skupinu tvoří 25 (36,8%) dotazovaných, ti nedokážou usoudit, zda vědí či nikterak. Skupina těch, kteří vědí na koho se obrátit, uvedla i osobu nebo organizaci, na kterou by se obrátili. Tento seznam najdeme pod grafem k této otázce.

Tabulka 11-Na koho se obrátit v případě problému

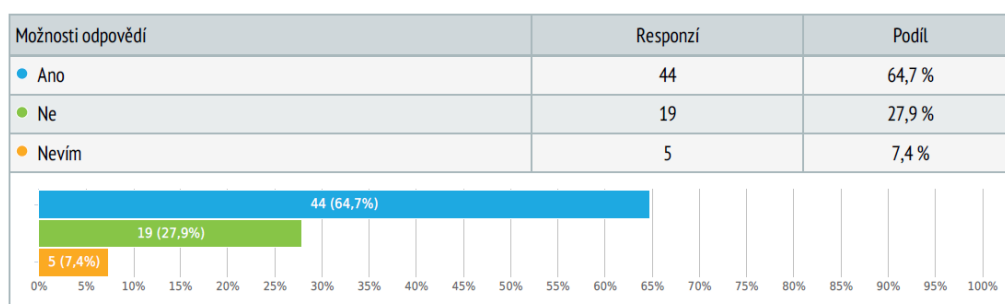

Seznam těch, kteří pomohou

- 8x přátelé či kamarádi
- 5x rodinný člen
- 4x sociální pracovníci
- 3x pracovníci z ústavní výchovy
- Sociální kurátor
- Paní z ubytovny
- Infolinka 1188

12. Umíte si říci o podporu, když Vás něco trápí nebo si nevíte rady?

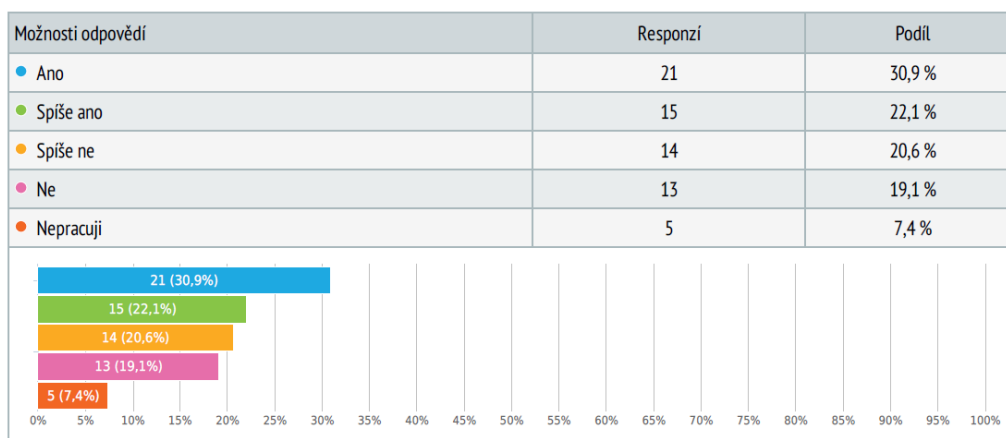
Nadpoloviční většina 44 (64,7%) lidí zastává názoru, že si o podporu říci umí. Zbýlých 19 (27,9%) by si říci o podporu neuměla. Poslední skupinu tvoří 5 (7,4%) respondenti, kteří nejsou schopni určit odpověď.

Tabulka 12-Umění říci si o podporu

13. Zasaňuje Vám práce do osobního života?

Zde byla zvolena škála 4 stupňů a jedné kontra odpovědi. V kategorii lidí, kterým práce zasahuje do práce jednoznačně je 21 (30,9%) jedinců. Těch, kterým zasahuje nejednoznačně je menší část. Tuto možnost zvolilo 15 (22,1%) tázaných osob. Jednoznačně nezasahuje práce do soukromí skupině o velikosti 13 (19,1%) osob. Pouze o jednu osobu větší skupinu 14 (20,6%) osob, jenž odpověděli „spíše ne“. Nepracujících osob, zde bylo 5 (7,4%).

Tabulka 13-Zásah práce do osobního života

14. Jak byste ohodnotili zvládnání dané činnosti?

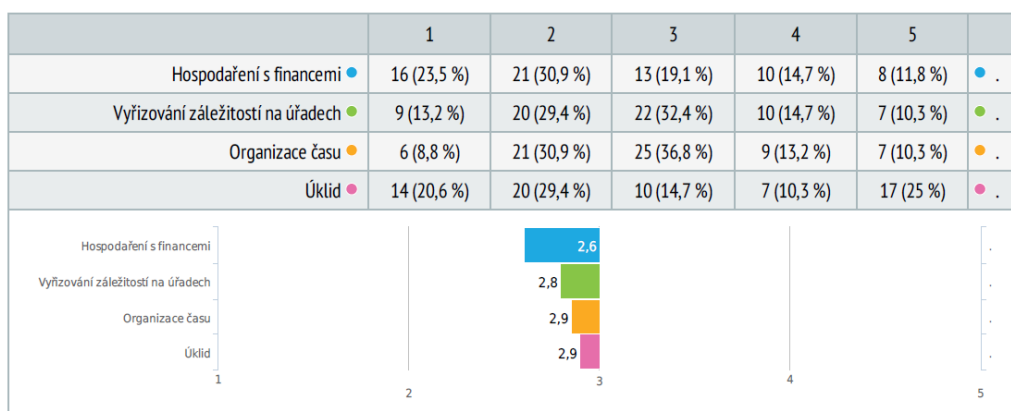
U této otázky byla umístěna nápověda. Škálování bylo přirovnáno k hodnocení ve škole s čísly 1 až 5. Byly zde zvoleny 4 aktivity. Všechny aktivity se pohybovaly v hodnotách středu. K hodnocení byla využita metoda mediánu, z které nám vyšla známka na jedno desetinné místo přesně.

Činnost hospodaření s financemi dosáhla hodnoty mediánu 2,6 z 5. Nejčtenější hodnotou zvolenou pro tuto aktivitu byla známka 2 (30,9%). Druhá nejčtenější známka byla 1 (23,5%). Znamka číslo 3 má četnost (19,1%), za ní se řadí známka 4 s četností (14,7%). Nejméně volená byla známka číslo 5 (11,8%)

Vyřizování záležitostí na úřadech dosáhlo mediánu s hodnotou 2,8 z 5. Činnost má nejčtenější známku 3 (32,4%), za ní následuje známka 2 (29,4%).

Prostředí četnost volení zastává známka 1 (13,2%). Předposlední v četnosti je volená známka 4 (14,7%). Nejméně volená byla známka byla nejhorší, tedy číslo 5 (10,3%).

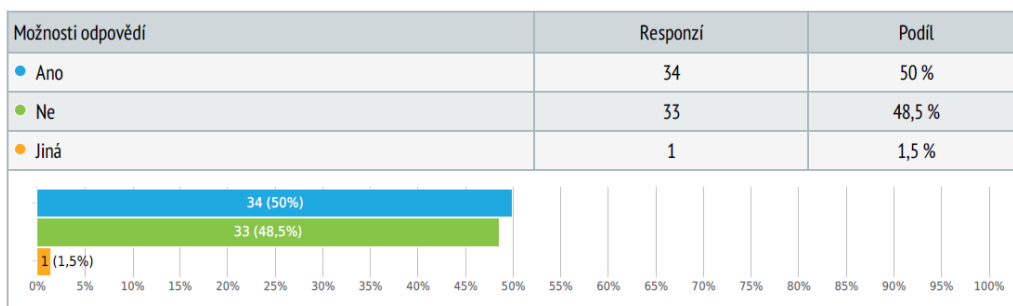
Organizace času má hodnotu mediánu 2,9 z 5. Nejčtenější známka zde byla 2 (29,4%). Překvapivě následuje známka 5 (25%). Průměrně volená známka byla 1 (20,6%). Předposlední příčku obsadila známka 3 (14,7%). Nejméně často volená známka byla 4 (10,3%). Lepší přehlednosti lze dosáhnout grafickým znázorněním.

Tabulka 14-Hodnocení činností. (14a-14d, odshora)

15.Provozujete zájmový kroužek, činnost?

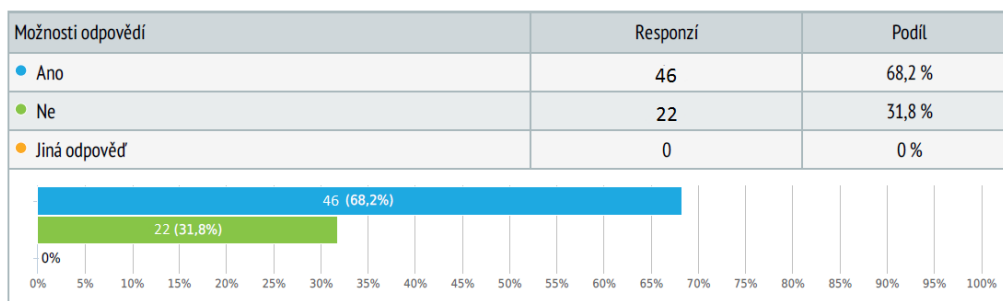
Jedná se o poměrně vyvážené odpovědi. Z možností Ano, Ne, Jiné, jsou responze následující. Zájmové kroužky nebo aktivity provozuje přesně polovina, tedy 34 (50%) jedinců. Zájmový kroužek nebo činnost neprovozuje 33 (48,5%) odpovídajících. Jedna osoba (1,5%) zvolila možnost jiná. V kolonce jiná osoba uvedla: „jen když mám čas a náladu“.

Tabulka 15-Zájmové kroužky, činnosti

16. Dodržujete pravidelný spánek?

Nadpoloviční většinu jedinců je zvyklá dodržovat pravidelný spánek. Skupina je vyjádřena 46 (68,2%) členy. Nedodržení pravidelného spánku zvolila skupina o velikosti 22 (31,8%) účastníků. Možnost uvést jinou odpověď nevyužil žádný respondent.

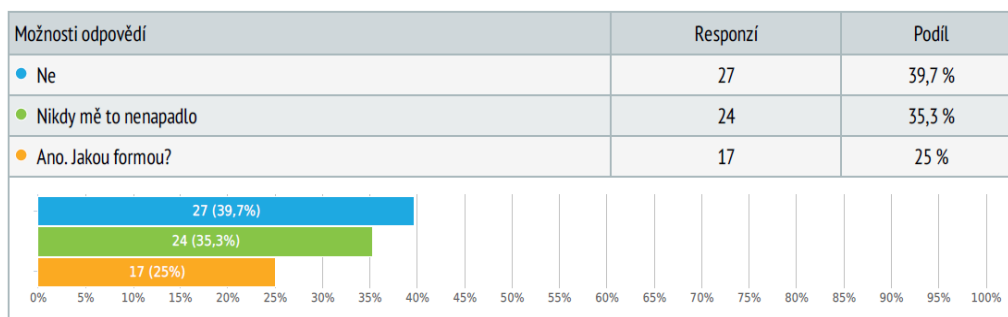

Tabulka 16-Pravidelný spánek

17. Umíte se odměnit, když se Vám něco povede?

Odměnit se v případě úspěchu se umí pouze 17 (25%) jedinců. Zbýlých 27 (39,7%) se odměnit neumí, nebo je to nenapadlo řešit 24 (35,3%) responzí. Ze skupiny lidí, kteří se umí odměnit byla nejčastěji uvedená možnost

nákup počtem 9 jednotlivců. Následně 4 jednotlivci se odměňují jídlem a 4 kosmetikou.

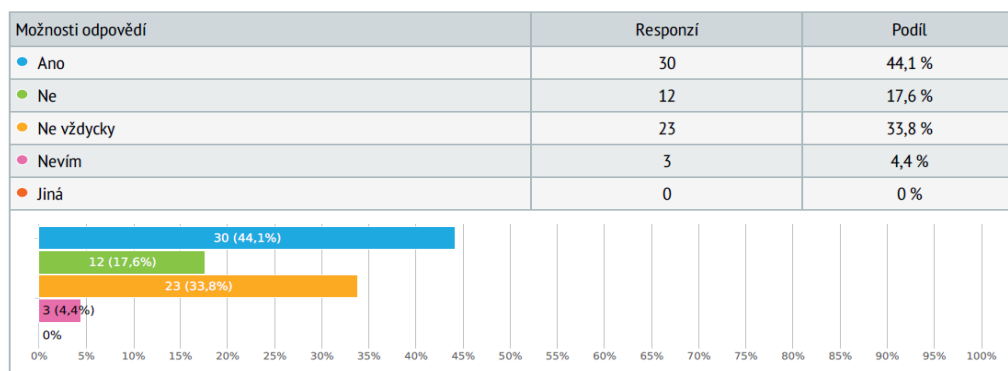
Tabulka 17-Odměny

Forma odměn

- 8x nákup
- 4x jídlo
- 4x kosmetika

18.Umíte říci, když je Vám něco nepříjemné?

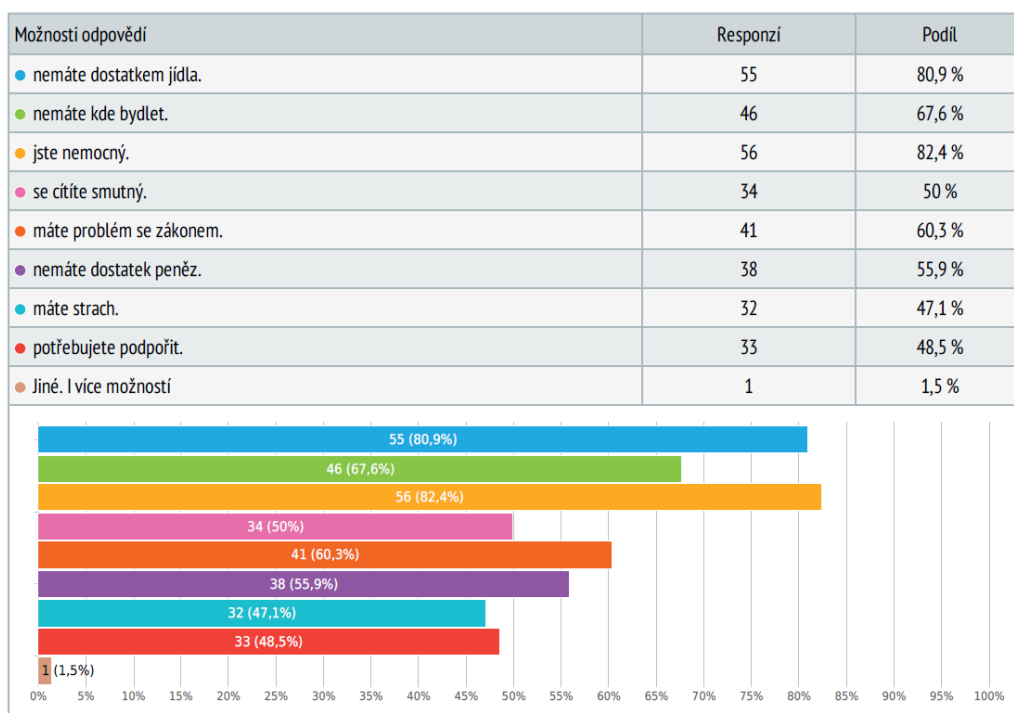
Největší podíl mají lidé, kteří umí říci, když je jim něco nepříjemné 30 (44,1%) responzí. Ne vždy to říci dokáže skupina 23(33,8%) lidí. Lidé, kteří to neumí jsou v menšině s 12 (17,6%) osobami. Ti, kteří to neumí posoudit jsou pouze 3 (4,4%). Jiné možnosti nevyužila ani jedna osoba. Tudíž lze tvrdit, že více jak 75% osob mají zkušenost s projevem nesouhlasu. Což je u této skupiny zásadní informace.

Tabulka 18-Projev asertivity

19. Víte, kam se obrátit v případě, že...

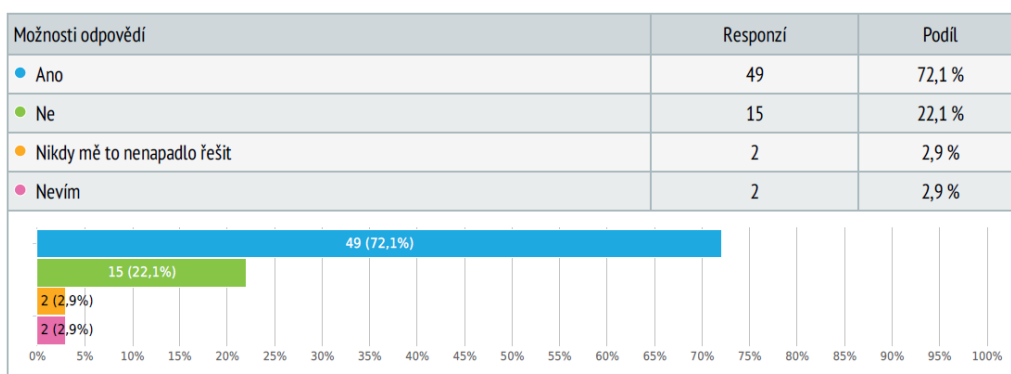
Zde bylo vybráno 8 situací a jedna volitelná. Otázka byla s možností výběru více možných. Celkový počet určuje část z úplného celku 82 (100%) osob. Čím více lidí ví, kam se obrátit, tím lépe. Nejvíce osob ví, kam se obrátit, když jsou nemocní 56 (82,4%) responzí. Pouze o jednu osobu méně zvolilo nedostatek jídla 55 (80,9%) responzí. Třetí nejčastěji volenou možností je bydlení 46 (67,6%) responzí. Následuje s 41 (60,3%) lidmi problém se zákonem. Nedostatek peněz umí vyřešit 38 (55,9%) dotazovaných. Přesně polovina dotazovaných, tedy 34 (50%) osob ví, co s pocitem smutku. Najít podporu, v případě podpory dokáže 33 (48,5%) jedinců. Nejméně osob si ví rady s pocitem strachu 32 (47,1%). Jinou možnost zvolila jen jedna osoba, tedy 1,5%. Uvedla, že když se ztratí, nebojí se zeptat.

Tabulka 19-Průzkum, s čím si jedinci vědí rady

20. Umíte relaxovat?

Formu relaxace našla skupina 49 (72,9%) osob tázaných. Osob, které neumí relaxovat tvoří skupinu 15 (22,1%) lidí. Relaxovat neumí 2 (2,9%) jedinci. Stejně jako 2 (2,9%) jedinci tuto otázku nenapadlo řešit. Formu relaxace tedy umí najít podobně velká skupina, jako ta, která dodržuje pravidelný spánek.

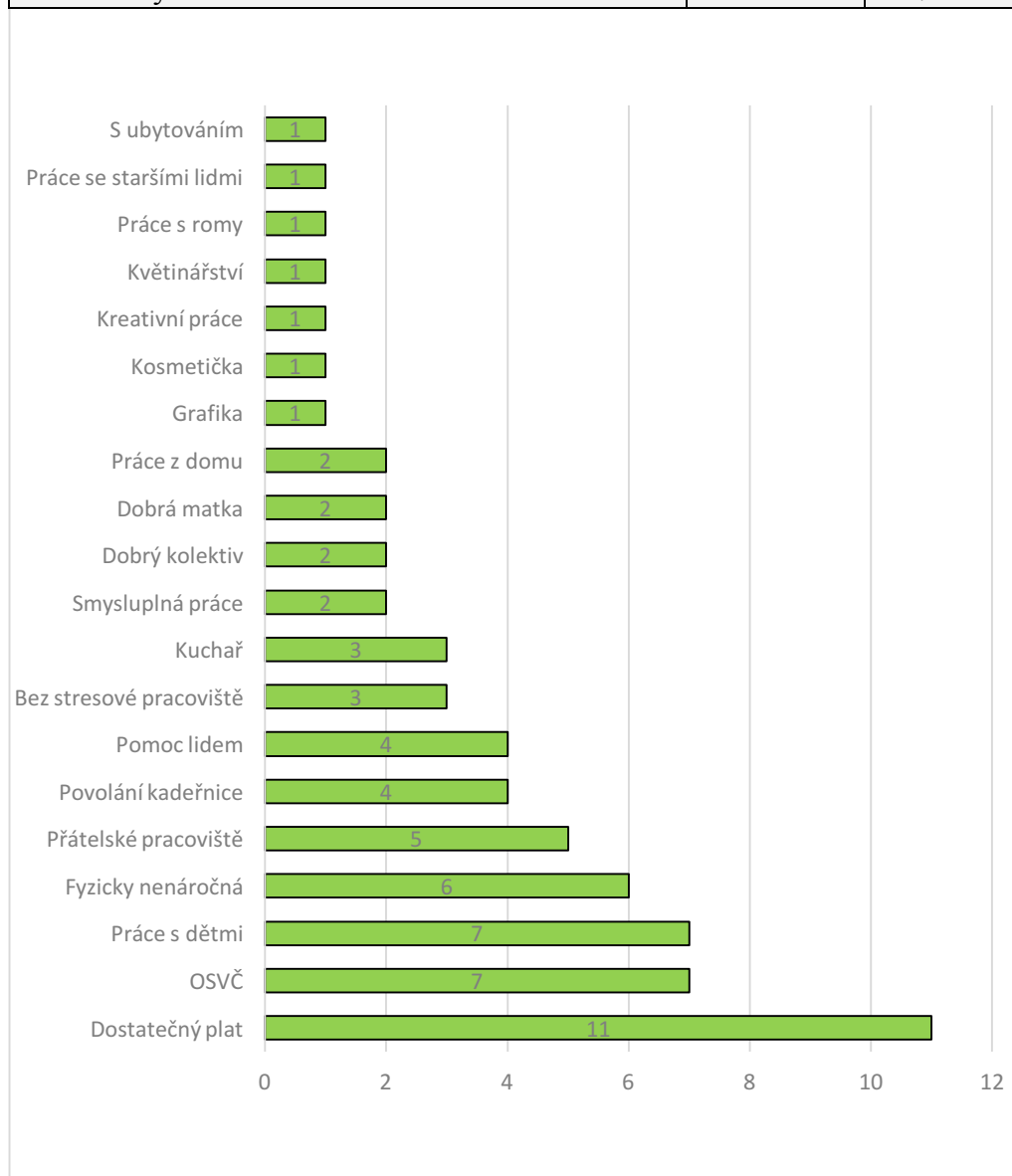
Tabulka 20-Umění relaxovat

21. Jaká je Vaše ideální představa Vaší práce?

První z otevřených otázek byla povinná. Pro jednodušší zobrazení a lepší přehlednost byly totožné výpovědi přiřazeny k sobě a označeny násobkem uvedení. Následné spojení jsou označeny číslem četnosti a seřazen dle četnosti procentuální. Mezi nejčastější témata odpovědí se řadí finanční ohodnocení, psychické pohodlí, fyzická nenáročnost a oblíbené obory.

Kategoricky rozdělené odpovědi	Responzí	Podíl
Dostatečný plat	11	18,97%
OSVČ	7	12,07%
Práce s dětmi	7	12,07%
Fyzicky nenáročná	6	10,34%
Přátelské pracoviště	5	8,62%
Povolání kadeřnice	4	6,90%

Pomoc lidem	4	5,17%
Bez stresové pracoviště	3	5,17%
Kuchař	3	3,45%
Smysluplná práce	2	3,45%
Dobrý kolektiv	2	3,45%
Dobrá matka	2	3,45%
Práce z domu	2	3,45%
Grafika	1	1,72%
Kosmetička	1	1,72%
Kreativní práce	1	1,72%
Květinářství	1	1,72%
Práce s romy	1	1,72%
Práce se staršími lidmi	1	1,72%
S ubytováním	1	1,72%

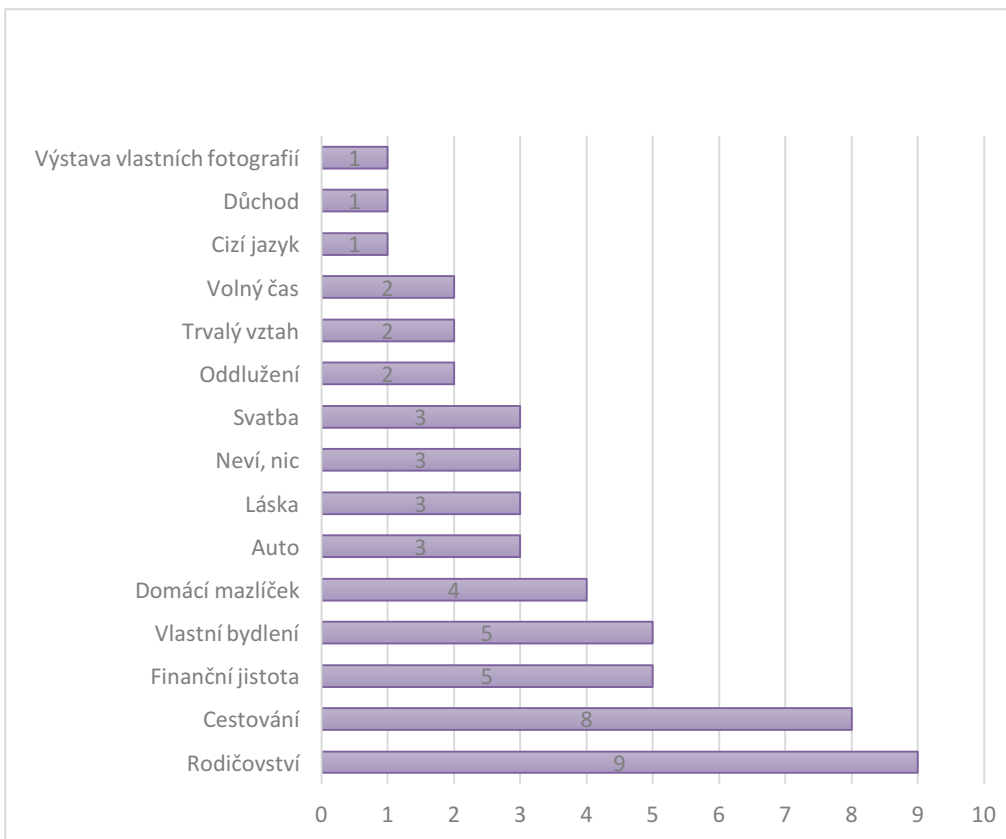
Tabulka 21-Ideální představa zaměstnání

22. Na co se v budoucnu těšíte?

Jedná se o otevřenou otázku se zaměřením na představu svého života. Otázka byla povinná. Následné spojení jsou označeny číslem četnosti a seřazen dle četnosti procentuální. Dále jsou seřazeny dle četnosti a následně abecedně. V hlavních kategoriích vedou protichůdné názory rodičovství a cestování. Následně se za ně řadí finance a bydlení. Následně se zobrazují varianty partnerství a vztahů, společně se specifickými sny.

Kategoricky rozdělené odpovědi	Responzí	Podíl
Rodičovství	9	18%
Cestování	8	16%
Finanční jistota	5	10%
Vlastní bydlení	5	10%
Domácí mazlíček	4	8%
Auto	3	6%
Láska	3	6%
Neví, nic	3	6%
Svatba	3	6%
Oddlužení	2	6%
Trvalý vztah	2	6%
Volný čas	2	6%
Cizí jazyk	1	6%
Důchod	1	6%
Výstava vlastních fotografií	1	6%

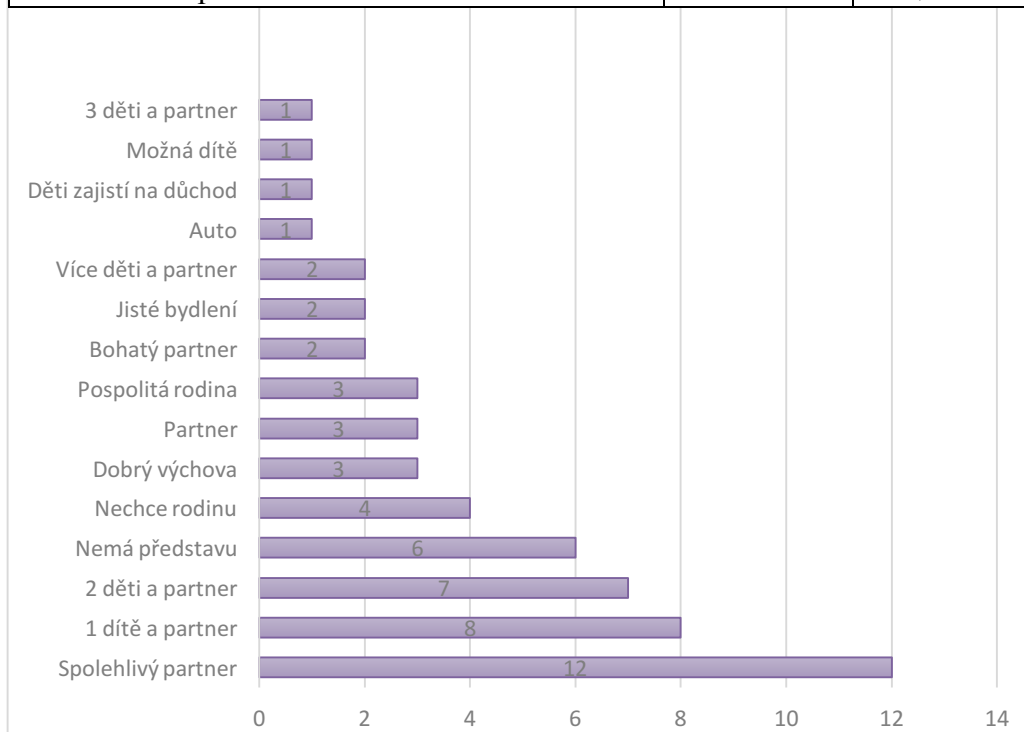

Tabulka 22-Na co se v budoucnu těší

23. Jaké je ideální představa Vámi založené rodiny?

Otevřená, povinná otázka. Otázky se společnou podstatou nebo tématem jsou spojeny. Následné spojení jsou označeny číslem četnosti a seřazen dle četnosti procentuální. Z výzkumu vyplývá, že nejpodstatnější je pro dotazované spolehlivý partner, a to i v ve spojení s plánováním dítě. Někteří respondenti nemají představu o založení rodiny. Několik respondentů jsou stejného názor, že o rodinu nestojí. Většina respondentů řeší děti, partnera nebo obojí dohromady.

Kategoricky rozdělené odpovědi	Responzí	Podíl
Spolehlivý partner	12	22,22%
1 dítě a partner	8	14,81%
2 děti a partner	7	12,96%
Nemá představu	6	11,11%
Nechce rodinu	4	7,41%
Dobrý výchova	3	5,56%
Partner	3	5,56%
Pospolitá rodina	3	5,56%
Bohatý partner	2	3,70%
Jisté bydlení	2	3,70%
Více dětí a partner	2	3,70%
Auto	1	1,85%
Děti zajistí na důchod	1	1,85%
Možná dítě	1	1,85%
3 děti a partner	1	1,85%

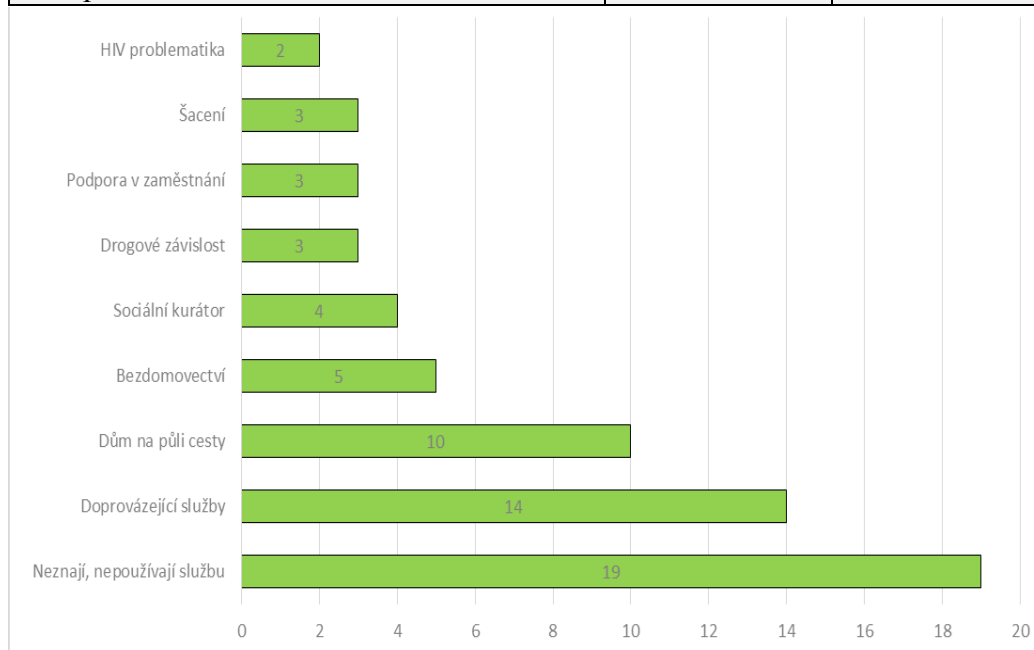

Tabulka 23-Ideální představa založené rodiny

24. Jakou neziskovou organizací nebo jinou formu pomoci znáte? Jste s ní v kontaktu?

Jedná se o otevřenou otázku. Společné odpovědi byly spojeny a byla označena jejich četnost výskytu stejných responzí a procentuální shody. Organizace byly vyhledány dle názvu a rozříděny dle druhu služby. Největší četnost odpovědi zastávají respondenti bez zkušenosti s pomocí. Nejsilnější zastání služby v odpovědích měla služba doprovázení a domy na půl cesty.

Kategoricky rozdělené odpovědi	Responzí	Podíl
Neznají, nepoužívají službu	19	11,97%
Doprovázející služby	14	8,82%
Dům na půli cesty	10	6,30%
Bezdomovectví	5	3,20%
Sociální kurátor	4	2,53%
Drogové závislost	3	1,89%
Podpora v zaměstnání	3	1,89%
Šacení	3	1,89%
HIV problematika	2	1,26%

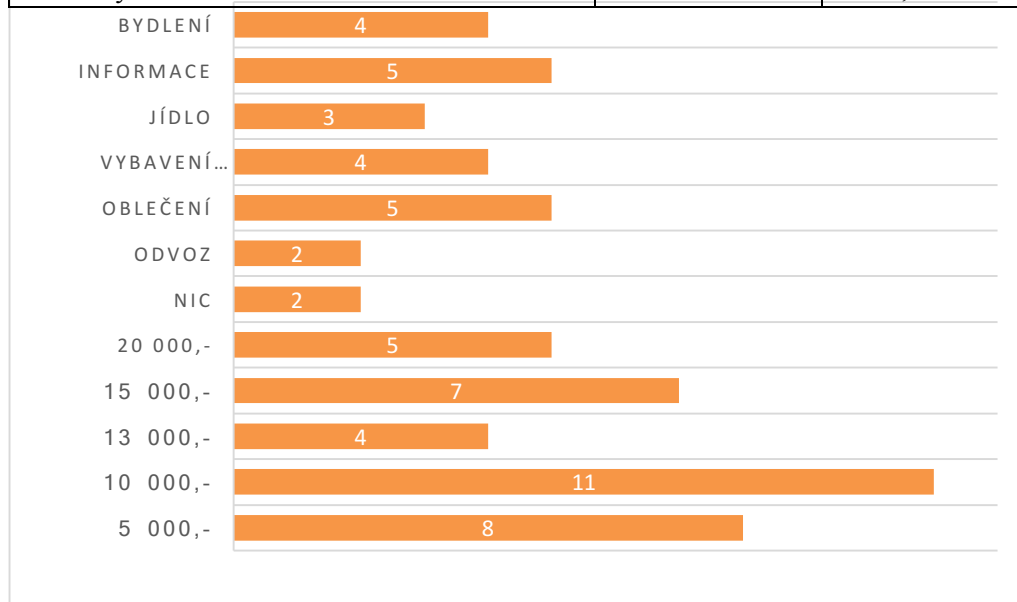

Tabulka 24-Sociální služby a jiné

25. Jakou formu a v jakém rozsahu Vám byla zajištěna pomoc při odchodu z ústavní péče?

Otevřená otázka obsahuje několik stejných odpovědí od respondentů. Společné odpovědi byly spojeny a byla uvedena četnost, která je zapsána v tabulce dle počtu responzí a procentuálního podílu. Následně jsou znázorněna graficky.

Kategoricky rozdělené odpovědi	Responzí	Podíl
5 000,-	8	13,33%
10 000,-	11	18,33%
13 000,-	4	6,67%
15 000,-	7	11,67%
20 000,-	5	8,33%
Nic	2	3,33%
Odvoz	2	3,33%
Oblečení	5	8,33%
Vybavení domácnosti	4	6,67%
Jídlo	3	5,00%
Informace	5	8,33%
Bydlení	4	6,67%

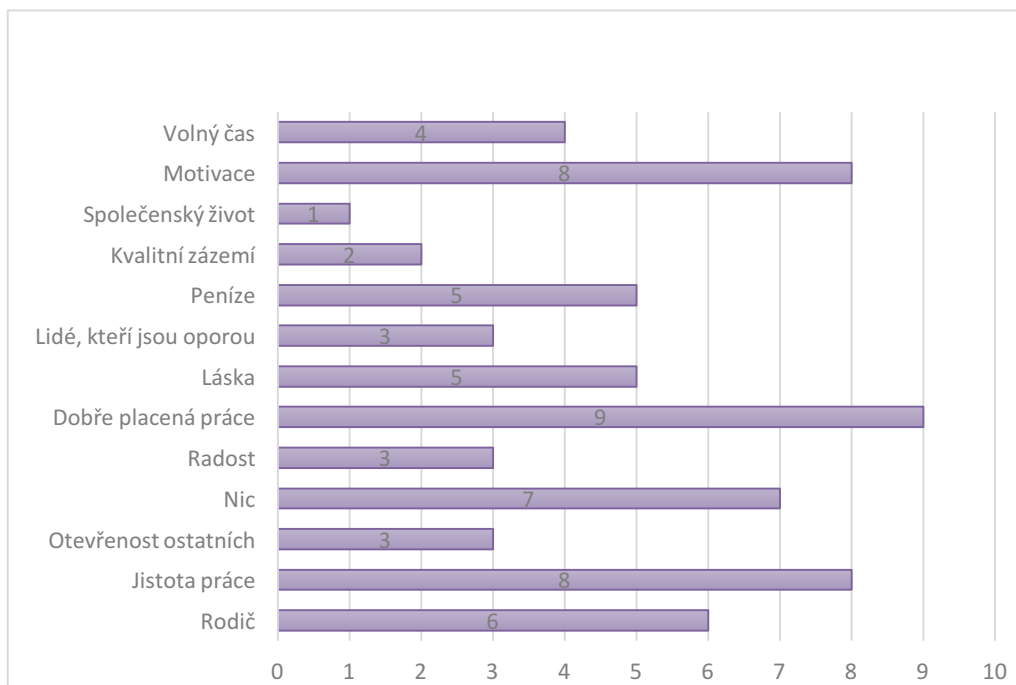
Tabulka 25-Podpora při odchodu z ústavní péče

26. Co si myslíte, že Vám momentálně v životě chybí?

Poslední otázka s otevřenou formou obsahuje fakta se společnými faktory.

Tyto faktory jsou spojeny a je vyznačena jejich četnost v tabulce i graficky.

Kategoricky rozdělené odpovědi	Responzí	Podíl
Rodič	6	9,38%
Jistota práce	8	12,50%
Otevřenost ostatních	3	4,69%
Nic	7	10,94%
Radost	3	4,69%
Dobře placená práce	9	14,06%
Láska	5	7,81%
Lidé, kteří jsou oporou	3	4,69%
Peníze	5	7,81%
Kvalitní zázemí	2	3,13%
Společenský život	1	1,56%
Motivace	8	12,50%
Volný čas	4	6,25%

Tabulka 26-Aktuální strádání

5.6 Výsledky provedeného dotazníkového šetření

Nyní spojím zjištěné údaje společně s potřebami dle teorie PBSP.

5.6.1 Potřeba Místa

Na tuto potřebu byly zaměřeny otázky 3, 9, 23, 26. Dle vyhodnocení otázek nám vyšla tato fakta. Z dotazovaných respondentů má přijatelnou formu bydlení 92,6%. Avšak pouze 45,6% bydlí formou nezávislého bydlení. Další fakt je více optimistický. Celkem 88,2% respondentů má buďto práci, či nejsou spokojeni s tím, že ji nemají. Pracovní místo, jak již bylo rozebráno v dané potřebě v teoretické části, je jedno z míst, které ovlivňuje naplnění potřeby, jelikož zde trávíme poměrně velkou část produktivního času. Následující otázky se zaměřují na symbolické roviny potřeby místa. V následujících otázkách šlo o symbolické uchopení potřeby místa. Výsledkem, který mě zajímal nebyla ani tak přesná odpověď jako rozhodnutí důležitosti zázemí. Ze získaných odpovědí otázky 23 po součtu symbolicky vnímatelných míst vyplývá, že 68,75% respondentů považuje nějakou formu zázemí za potřebnou. Ovšem otázka 26 tuto možnost vyvrací, jelikož největší obsah daných procent obsadily odpovědi s hodnotou materiální a finanční.

5.6.2 Potřeba Ochrany

Pro tuto potřebu byly vytvořeny otázky s čísly 7, 8, 10, 13, 20, 21. U této potřeby máme údaje, ze kterých lze vycházet, rozmanitější. P. To, že je potřeba do určité míry naplněna, by mělo nasvědčovat 73,5% respondentů s kladnou odpovědí u otázky číslo 7. Za kladnou odpověď považují to, že netráví volný čas sami. Respondenti, kteří tráví čas sami zastávají 26,5% z celku. Dále pokrytí potřeby ochrany nasvědčuje, že jen 10,8% respondentů nemělo ani jednoho vážného kamaráda. Stejně tak tomu je i s místem, kde se cítí bezpečně. Procenta nasvědčují tomu, že jen 8,8% se necítí bezpečně nikde. Je pravda, že tu vyvstává otázka, proč nelze najít žádné místo, které

by bylo bezpečné. Poslední pozitivní zjištění k potřebě ochrany je, že 72,1 % účastníků umí relaxovat. Relaxace je jedna z inspirací v teorii PBSP, která je doporučována na ochranu proti psychickému stresu. Bohužel opět nalézáme výraznou negativní stopu. Za negativní zjištění považuji, že 53% respondentů tvrdí, že jim práce negativně zasahuje do osobního života. Ovšem zároveň si musím oponovat, jelikož nevím, do jaké míry.

5.6.3 Potřeba Sycení

Tato potřeba byla zkoumána dotazníkovými otázkami s čísly 6, 15, 16, 17, 20. 14c. Opět se nám zde podařilo najít celkem dostatek náznaků plnění dané potřeby. Potřebu sycení si plní formou zážitků, výletů a volnočasových aktivit přes 60% jedinců. S ohledem na počet respondentů je tu i poměrně velký zbytek lidí, kteří toho nedosahují. V našem případě lze mluvit o 35 lidech. Mírné zlepšení lze vidět v pravidelném spánku. Pravidelný spánek dodržuje 68% respondentů, což je dobrý výsledek. Pravidelný spánek nás zajímal v rámci nabírání sycení se energií. Při nedostatku potřeby sycení ve fyziologické podobě si nevědělo rady přibližně 9% což je 6 lidí. Dle mého názoru je to poměrně velké číslo, na tak základní potřebu.

5.6.4 Potřeba Podpory

Zjištění naplnění potřeby podpory měly na starost otázky s čísly 8, 11, 19, 22, 24. Nejvýraznější fakt je, že 94 % osob má nějaký sen či ideu dobré budoucnosti. Otázka je zde zařazena, jelikož sen či idea může být motivací a podporou v těžkých chvílích. Stejně tak v případě problému si o podporu umí říci více než 63%. Jen něco málo přes 10% nemá osobního přítele, či kamaráda, kterému věří. Vše nasvědčuje tomu, že většina z respondentů si umí najít formu podpory. Je nutné ovšem připustit fakt, že je možný i negativní vliv osoby, jenž působí jako podpora. Pro příklad mé myšlenky

uvedu kriminálně založenou osobu, jenž je sice dobrým přítelem, ale může způsobit vtažení do konfliktu se zákonem.

5.6.5 Potřeba Limitů

Poslední z potřeb nazvaná potřeby limitů byla prozkoumána otázkami s čísly 7, 12, 13, 14d a 18. Nejvýraznější je zde fakt 53% respondent, kterým práce negativně zasahuje do osobního života. Je nasnadě otázka; Jak moc velkou mírou? Tuto skutečnost nelze vyčíst. Je to však fakt, který zasahuje více než polovinu. Je tedy jasná spojitost s potřebou limitů a dostatečné asertivity. Zároveň to kompenzuje fakt, že 77,9% uvádí, že se umí ozvat, v případě, že jim je něco nepříjemné. Poslední známka je 2,9 z vypořádávání se s úklidem. Nejedná se tedy o nejhorší známku, což lze soudit jako dobré zjištění. Jelikož existuje hranice pořádku, kterou jedinec nepřekročí. Jsou tedy zde určité limity nastaveny a přijaty.

ZÁVĚR

O tom, že v přechodu mezi ústavní výchovou a reálným společenským životem je velká propast, která se těžko překonává, zřejmě nelze diskutovat. Přes tuto propast se vydávají lidé každý den lidé z ústavní výchovy s určitými potřebami. Nejprve jsem v teoretické části hledal možnosti, které jsou k naplňování potřeb určeny. Zvážil jsem možnosti vyplývající z legislativy České republiky. Následně jsem poukázal na nestátní neziskový sektor. Zda dochází k pokrytí těchto potřeb jsem říci nemohl. Proto mi byla východiskem teorie PBSP k určení míry naplnění potřeb.

Dílčí cíle:

- zjistit míru naplnění potřeb dle PBSP
- zjistit, zda jsou pokryty všechny potřeby dle PBSP
- poskytnout povědomí o potřebách osob po opuštění ústavní výchovy
- poukázat na možný směr rozvoje při naplňování potřeb, který není celkově uspokojen

Mým úkolem tedy v této práci bylo „*Zjistit, zda jsou či nejsou naplněny potřeby vyplývající z teorie Pessa Boyden psychomotorické terapie u osob, které opustili ústavní výchovu.*“ Musím konstatovat, že pomocí této teorie lze zjistit nenaplněné sektory potřeb cílové skupiny. Při vyhodnocování kvantitativního výzkumu jsem* narazil na nenaplněné potřeby, jenž osoby po opuštění ústavní výchovy mají. Procenta v těchto nenaplněných potřebách jen ukazují, že tu tato pomyslná propast doopravdy existuje. Je zřejmé, že tento nedostatek může být zapříčiněn buď nedostatkem služeb k pokrytí, či na druhé straně informovaností a zájmem osob, které tuto potřebu mají. Toto ovšem už nespadá do mého cíle.

Naplnit dílčí cíle se podařilo. Je vyčíslena míra naplnění potřeb dle teorie PBSP přesnými statistickými údaji. Stejně tak oblasti, které nejsou zcela naplněny. Zpracováním bakalářské práce na toto téma splním následné cíle, což je zvýšení povědomí o potřebách cílové skupiny. Výsledky výzkumného šetření zároveň ukazují oblasti, kde je pomoc či podpora nízká a je tedy možné brát na zřetel případný směr rozšíření práce.

Bibliografie

BOWLBY, John. *Vazba: teorie kvality raných vztahů mezi matkou a dítětem*. Praha: Portál, 2010. ISBN 9788073676704.

BRISCH, Karl Heinz. *Poruchy vztahové vazby: od teorie k terapii*. Praha: Portál, 2011. Spektrum (Portál). ISBN 9788073678708.

CORNEAU, Guy. *Chybějící otec, chybující syn: jak absence otce ovlivňuje utváření mužské identity*. Praha: Portál, 2012. Spektrum (Portál). ISBN 9788026200758.

ČÁMSKÝ, Pavel, Jan SEMBDNER a Dagmar KRUTILOVÁ. *Sociální služby v ČR v teorii a praxi*. Praha: Portál, 2011. ISBN 9788026200277.

DRAPELA, Victor J. *Přehled teorií osobnosti*. 6. vyd. Přeložil Karel BALCAR. Praha: Portál, 2011. ISBN 9788026200406.

FISCHER, Ondřej a René MILFAIT. *Etika pro sociální práci*. 2. vyd. Praha: Jabok, c2010. ISBN 9788090413733.

FORMÁNEK, Ondřej a Petra VRBTOVSKÁ. *Jsem náhradní táta, jsem náhradní máma: Průvodce pro pěstouny a osvojitele*. Praha: Natama, 2006, 43 s.

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada). ISBN 9788024753263.

MATĚJČEK, Zdeněk. *Co děti nejvíc potřebují*. Vyd. 6. Praha: Portál, 2013. Rádci pro rodiče a vychovatele. ISBN 9788026203988.

MATĚJČEK, Zdeněk a Jarmila KLÉGROVÁ. *Praxe dětského psychologického poradenství*. Praha: Portál, 2011. ISBN 9788026200000.

MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. Vyd. 2., přeprac. Praha: Portál, 2008. ISBN 9788073673680.

MATOUŠEK, Oldřich. *Sociální služby: legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*. Praha: Portál, 2007. ISBN 9788073673109.

MATOUŠEK, Oldřich, KŘIŠŤAN, Alois, ed. *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál, 2013. ISBN 9788026203667.

MATOUŠEK, Oldřich a Hana PAZLAROVÁ. *Hodnocení ohroženého dítěte a rodiny v kontextu plánování péče*. Praha: Portál, 2010. ISBN 9788073677398.

NOVOTNÁ, Věra. *Zákon o sociálně-právní ochraně dětí s komentářem. 2., aktualizované vydání*. Olomouc: ANAG, 2016. Právo (ANAG). ISBN 9788075540225.

PESSO, Albert, Diane BOYDEN-PESSO a Petra VRTBOVSKÁ. *Úvod do Pessu Boyden System Psychomotor: PBSP jako terapeutický systém v kontextu neurobiologie a teorie attachmentu*. Praha: Sdružení SCAN, 2009. ISBN 8086620158.

PETERKOVÁ, Monika. *Základní lidské potřeby z hlediska klienta a pomáhající osoby*. Pardubice, 2002.

PIAGET, Jean a Bärbel INHELDER. *Psychologie dítěte*. Vyd. 5., V nakl. Portál 4. Praha: Portál, 2007. ISBN 9788073672638.

RIEGER, Zdeněk. *Návrat k rodině a domů*. Praha: Portál, 2009. ISBN 9788073675448.

RONEN, Tammie. *Psychologická pomoc dětem v nesnázích: kognitivně-behaviorální přístupy při práci s dětmi*. Praha: Portál, 2000. ISBN 8071783706.

SIEGEL, Zbyněk. *Jak hledat a najít zaměstnání: rady a tipy pro uchazeče. 2., aktualiz. a rozš. vyd.* Praha: Grada, 2007. Poradce pro praxi. ISBN 9788024720487.

ŠAMÁNKOVÁ, Marie. *Lidské potřeby ve zdraví a nemoci: aplikované v ošetrovatelském procesu*. Praha: Grada, 2011. Sestra (Grada). ISBN 9788024732237.

ŠOLTYS, Jan. *Vlastní výzkum: Lidské potřeby po opuštění výchovy*. 2017.

VÁVROVÁ, Soňa. *Doprovázení v pomáhajících profesích*. Praha: Portál, 2012. ISBN 9788026200871.

VRBATOVSKÁ, Petra. *ČÍTANKA PRO RODIČE: NADĚJE NA UZDRAVENÍ*. NATAMA, 2012, 103 s.

VRTBOVSKÁ, Petra. *O ztraceném dítěti & cestě do bezpečí: attachment, poruchy attachmentu a léčení*. Tišnov: Scan, 2010. ISBN 8086620204.

VYBÍRAL, Zbyněk a Jan ROUBAL, ed. *Současná psychoterapie*. Praha: Portál, 2010. ISBN 9788073676827.

ZEMAN, Petr, Simona DIBLÍKOVÁ, Petr KOTULAN a Jiří VLACH. *Praxe v oblasti rozhodování o nařízení ústavní výchovy a uložení ochranné výchovy*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 9788073380816.

Vzpomínkový web Diane Boyden Pesso [online]. [cit. 2017-05-21]. Dostupné z: <https://www.forevermissed.com/diane-boyden-pesso/#about>

Michal Ďord' člen vládního výboru pro práva dítěte a předseda spolku Vteřina poté: rozhovor a článek [online]. [cit. 2017-11-27]. Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/michal-dord-o-zkusenosti-s-ustavni-peci-do-sedmi-let-jsem-netusil-ze-ziju-v-6369194>

Psycholožka Illona Preslová: rozhovor a článek [online]. [cit. 2017-11-27]. Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/deti-z-ustavni-pace-potize-se-u-nich-casto-ocekavaji-automaticky-rika-6194700>

Adoptivní rodiče manželé Novákovi: rozhovor a článek [online]. [cit. 2017-11-27]. Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/diagnoza-f-o-adopci-kdyz-si-dite-odvezete-uvedomte-si-ze-se-stavate-rodici-6197523>

Rozbor situace v oblasti péče o delikventní mládež [online]. [cit. 2017-11-27]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/navrh-systemoveho-pristupu-k-peci-o-detske-a-mladistve-delikventy-rozbor-situace-v-oblasti-peci-o-delikventi-mladez.aspx>

Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2017-11-27]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/cs/18661>

Snowball sampling [online]. [cit. 2017-06-14]. Dostupné z: <https://explorable.com/snowball-sampling>

Vnitřní řád Brandýs nad Orlicí. In: . Dostupné také z: <http://www.vychovnyustavbrandys.cz/wp-content/uploads/2017/04/Vnit%C5%99n%C3%AD-%C5%99%C3%A1d-2016.pdf>

Vnitřní řád Výchovný ústav Kutná Hora. In: . Dostupné také z: <http://www.vukh.cz/wp-content/uploads/VNIT%C5%98N%C3%8D%20%C5%98%C3%81D%20k%201.9.2016.doc>

Lži, nepravdy a mýty o dětských domovech [online]. , 5 [cit. 2017-05-10]. Dostupné z: <http://static.ddolomouc.cz/web/download/clanek.pdf>

Češi jsou národ „mamánků“, od rodičů by se ale chtěli odstěhovat do svých 23 let [online]. , 2 [cit. 2017-05-10]. Dostupné z: http://simar.cz/assets/media/Clanky/TZ_Mlad%C3%AD%20-%20Cesi_a_bydleni_s_rodici_STEMMARK_FIN.pdf

Slovník MPSV: Ústavní výchova. *MPSV-Ústavní výchova* [online]. [cit. 2017-06-13]. Dostupné z: <http://slovník.mpsv.cz/ustavni-vychova.html>

Slovník MPSV: Ochranná výchova. *MPSV-Ochranná výchova* [online]. [cit. 2017-06-13]. Dostupné z: <http://slovník.mpsv.cz/ochranna-vychova.html>

Pupeční šňůra (pupečník) [online]. [cit. 2017-06-01]. Dostupné z: <http://www.rodicka.cz/pupecni-snura-privadi-miminku-potrebne-ziviny-z-matciny-placenty/>

NÁVRAT O.Z. *Nádej na uzdravenie: Sprievodca pre rodičov v oblasti traumy a pripútania*. Bratislava: Grafotlač Prešov, 2012, 183 s. ISBN 978-80-969621-5-0.

PBSP About - original [online]. [cit. 2017-05-21]. Dostupné z: <https://pbsp.com/>

PBSP Officiální stránky úvod. [online]. [cit. 2017-05-21]. Dostupné z: <http://www.pbsp.cz/metoda.htm>

Tvorba dotazníku a sběr dat [online]. [cit. 2017-12-04]. Dostupné z: <https://www.surveymonkey.com/cs/>

Vzpomínkový web Albert Pessoa [online]. [cit. 2017-05-21]. Dostupné z: <https://www.forevermisseds.com/albert-pesso/#lifestory>

One: osobnostní rozvoj znevýhodněných dětí a mladých lidí pro uplatnění na trhu práce. Fryšták: Dům Ignáce Stuchlého SKM, 2014. ISBN 9788090591103.

Metoda PBSP. [Http://www.pbsp.cz](http://www.pbsp.cz) [online]. [cit. 2017-06-02]. Dostupné z: <http://www.pbsp.cz/metoda.htm>

GLOSSARY OF PBSP TERMS [online]. [cit. 2017-06-01]. Dostupné z: <https://pbsp.com/about/glossary-of-pbsp-terms/>

AL'S BIO & CV [online]. [cit. 2017-05-23]. Dostupné z: <https://pbsp.com/al-pesso/bio/>

Albert Pessoa Curriculum Vitae [online]. [cit. 2017-05-23]. Dostupné z: <https://albertpesso.files.wordpress.com/2011/01/al-pesso-cv-june-2014.pdf>

Seznam tabulek a příloh

Tabulka 1-Pohlaví	34
Tabulka 2-Věk respondentů	34
Tabulka 3-Forma ubytování	35
Tabulka 4-Život v ústavní výchově-Filtrační otázka	36
Tabulka 5-Studium	36
Tabulka 6-Výlety ve volném čase	37
Tabulka 7-Trávení volného času	37
Tabulka 8-Počet dobrých kamarádů	38
Tabulka 9-Počty pracujících, nepracujících osob	39
Tabulka 10-Nejbezpečnější místo	40
Tabulka 11-Na koho se obrátit v případě problému	40
Tabulka 12-Umění říci si o podporu	41
Tabulka 13-Zásah práce do osobního života	42
Tabulka 14-Hodnocení činností. (14a-14d, odshora)	43
Tabulka 15-Zájmové kroužky, činnosti	44
Tabulka 16-Pravidelný spánek	44
Tabulka 17-Odměny	45
Tabulka 18-Projev asertivity	45
Tabulka 19-Průzkum, s čím si jedinci vědí rady	46
Tabulka 20-Umění relaxovat	47
Tabulka 21-Ideální představa zaměstnání	48
Tabulka 22-Na co se v budoucnu těší	50
Tabulka 23-Ideální představa založené rodiny	51
Tabulka 24-Sociální služby a jiné	52
Tabulka 25-Podpora při odchodu z ústavní péče	53
Tabulka 26-Aktuální strádání	54
Příloha číslo 1- Vzorový dotazník použitý při výzkumu	66
